

T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI

ORTAÖĞRETİM

SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ

ÖĞRETİM PROGRAMI

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ

2026

İÇİNDEKİLER

1. SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI	4
1.1. SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI	4
1.2. SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR	5
1.3. SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMA, ÖĞRENME ÇIKTISI SAYISI VE SÜRE TABLOSU	9
1.4. SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ KİTAP FORMA SAYISI VE KİTAP EBADI	9
1.5. SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	10
2. SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NA AİT TEMALAR	12

1. SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

1.1. SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI

Türk eğitim sistemi, bireylerin tüm yönleriyle gelişimini amaçlar ve bütüncül bir eğitim yaklaşımını temel alır. Bu hedef ve yaklaşımla geliştirilen "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli" ile alan becerileri, kavramsal beceriler, eğilimler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler, okuryazarlık becerileri ve disiplinlerarası ve beceriler arası ilişkiler bütün olarak ele alınmış; öğrencilerin çok yönlü gelişiminin etkili bir şekilde desteklenmesi amaçlanmıştır.

Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı'nda öğrenciyi merkeze alan bütüncül eğitim yaklaşımı benimsenmiştir. Bütüncül eğitim yaklaşımı eğitsel süreçlerin kapsamını genişletir ve derinleştirir, öğrenenin bireysel sorumluluğunu destekler, sosyal-duygusal öğrenme becerilerini geliştirir. *Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı*'nda sağlıklı yaşam ve trafik konularında bilgi sahibi olan, hayat boyu sağlıklı yaşam seçimleri yapan ve bu seçimleri devam ettiren, topluma karşı görev ve sorumluluklarını yerine getiren, çağın gerektirdiği kavramsal becerilere ve yaşam boyu öğrenme alışkanlığına sahip, etik ve ahlaki değerleri benimseyen, üst düzey düşünme ve yaşam becerilerini kullanabilen bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu programla öğrencilerin çağın gerektirdiği bütüncül becerilerle donatılmış, öğrenme süreçlerinde iş birliği ile grup çalışmalarına aktif olarak katılan, kendini tanıma (öz farkındalık) becerisine sahip, araştıran, sorgulayan, eleştirel düşünen, çevreye duyarlı, bilimsel tutum ve davranış sergileyen bireyler olarak yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Dijital dönüşümün farkında olan ve değişen teknolojiye uyum sağlayan bireyler yetiştirmek de programın hedefleri arasındadır. Bu bütüncül yaklaşım, öğrenmeyi öğrencilerin bilime dayalı muhakeme yapma ve karar verme becerilerini geliştirmeyi hedefleyen bir süreç olarak ele alır. Bu süreçte gelişim alanları bir bütün oluşturur, her alan birbirini etkiler ve birikimli ilerleme sağlar.

Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı'nın içeriği sağlıklı yaşam, sağlığın iyileştirilmesi ve korunması, toplum ve halk sağlığı, sağlıkta biyopsikososyal yaklaşım fiziksel aktivitenin önemi, uyku kalitesi, ergenlik, sağlıklı beslenme, gıda kaynaklı hastalıklar, sağlıklı iletişim, stresi yönetebilme, kişisel hijyen ve temizlik, bağımlılıklar, hastalıklar, engellilik, ilaçlar, ilk yardım bilgisi, sağlıklı ve güvenli yaşam ile trafik kültürü gibi konular ele alınarak oluşturulmuştur.

Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı'nda izlenen bütüncül yaklaşım; alan becerileri ve kavramsal beceriler ile bu becerileri destekleyen sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler ve okuryazarlık becerilerinden oluşan programlar arası bileşenleri kapsar. Bütüncül yaklaşıma uygun olarak öğrencilerin kişisel-sosyal, eğitsel alanlarda ve kariyer alanında gelişimleri açısından önemli rol oynayan bu becerilerin değer ve eğilimlerin kazandırılmasında ve öğrenme-öğretme yaşantılarında önemi büyüktür. Bu nedenle *Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı*'nda dersin özel amaçları ile her bir öğrenme çıktısına yönelik beceri, değer ve eğilimlerin kazandırılmasını hedefleyen öğrenme-öğretme yaşantıları ayrı bir zaman dilimi ayırmaya gerek kalmayacak şekilde bütüncül bir anlayışla yapılandırılmıştır. Öğrenme çıktıları; öğrencilerin sağlık bilgisi ve trafik kültürü dersinde edinmeleri beklenen alan becerileri, kavramsal beceriler, sağlık ve trafik alanının temel konuları ile ilişkilendirilerek hazırlanmıştır. Programda her bir becerinin gelişim süreci, süreç bileşenleri olarak tanımlanmıştır. Süreç bileşenleri, öğrenme-öğretme yaşantıları düzenlenmesinde ve etkinliklerin tasarımında kullanılmıştır. Süreç bileşenleri aynı zamanda süreç ve ürün değerlendirme için öğrenme kanıtı işlevine sahiptir.

Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı'nın içeriği, öğrencilerin gözlemediği veya deneyimlediği günlük yaşam sorunlarıyla konuların ilişkilendirilmesine ve bu yolla öğrencilerin çıkarım yapmasının desteklenmesine özen gösterilerek yapılandırılmıştır. Böylece öğrenciler hem öğrenme çıktıları hem de programlar arası bileşenler kapsamında edindikleri bilgileri günlük yaşamla ilişkilendirebileceklerdir.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ile "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanan *Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı*yla öğrencilerin

- Sağlıkla ilgili temel bilgilere sahip olarak sağlıklı olmanın ve sağlıklı bir yaşam sürdürmenin temel insan haklarından biri olduğunun farkına varmaları,
- Koruyucu sağlık hizmetlerinin kişi ve toplum sağlığı üzerinde olumlu etkileri olduğunun bilincine varmaları,
- Hastalıklar ile ilgili sağlık risklerini önleyen veya azaltan uygulama ve davranışları belirleyerek bu konuda sorumluluk almaları,

- İlaçlar ve ilaçların etkileri hakkında farkındalık kazanarak akılcı ilaç kullanımı konusunda bilgi edinmeleri,
- Sağlıklı beslenme, fiziksel aktivite alışkanlıkları ile ağırlık yönetimi ve doğru yeme davranışları ile ilgili hedefler belirleyerek bunlara ulaşmaları,
- Ergenlik döneminde fiziksel ve sosyal-duygusal değişimleri tanımaları,
- Sağlıklı yaşam için stresi yönetebilmeleri,
- Bağımlılıkların sağlık üzerindeki etkilerini analiz ederek sağlıklı yaşam seçimleri yapabilmeleri,
- Hastalık veya yaralanma durumlarında yapılması gereken temel ilk yardım uygulamaları hakkında bilgi sahibi olmaları,
- Trafik kurallarının güvenli ve düzenli trafik için önemini kavrayarak sorumluluk bilinciyle hareket etmeleri,
- Trafikteki tutum ve davranışlarda etkili iletişimin önemini fark ederek bu bilgiyi davranışlarına yansıtmaları,
- Trafiğin çevre üzerindeki etkilerine dair akıl yürütmeleri
- Sağlıklı yaşam ve güvenlik bilinci kazanmaları amaçlanmaktadır.

1.2. SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde karmaşık ve soyut fikirleri eyleme dönüştürme sürecinde ortaya çıkan kavramsal beceriler ile bu becerilerin derslere özgü yapılarını temsil eden alan becerileri, ilgili derse ait bilgi kümelerini temsil eden içerik çerçevesi ile bütünleşerek öğrenme çıktıları oluşturulmaktadır. Öğrencilerin öğrenme çıktılarına ulaşma düzeyini belirlemek için ise öğrenme kanıtları kullanılmaktadır. Modelde ayrıca öğrencilerin becerilerini geliştirmek ve eyleme dönüştürmek için temel bileşenlerden olan eğilimler, öğretim sürecinin dinamik bir yapıda ilerlemesine ve eğitimin örtük hedeflerinin özetlenmesine yardımcı olan Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi, sistem düşüncesi ve sosyal-duygusal öğrenme becerilerinden oluşan programlar arası bileşenlere yer verilmiştir. Öğrenme çıktılarının hayata geçirildiği ve öğrenme kanıtlarının kullanıldığı öğrenme-öğretme yaşantılarının öğrenme-öğretme uygulamaları bölümü, eğilimler ve programlar arası bileşenlerle desteklenerek öğrencilere zengin bir öğrenme ortamı sağlamaktadır. Model, her öğrencinin yetenek, ilgi ve öğrenme profiline duyarlı biçimde tasarlanmış farklılaştırma bileşeniyle kapsayıcı bir öğrenme ortamı sunmaktadır.

Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı'nın uygulanması sürecinde öğrenme çıktıları ve programlar arası bileşenlerle ilgili aşağıdaki açıklamalar esastır:

- *Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı, "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortak Metni" temel alınarak yapılandırılmıştır. Derslerin tasarlanması, ölçme ve değerlendirme süreçlerinin planlanması, ders kitaplarının ve diğer materyallerin hazırlanmasında söz konusu metin dikkate alınmalıdır. Bütün eğitim ve öğretim faaliyetleri, "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortak Metni"nde yer alan öğrenci profiline ulaşılmasını sağlayacak biçimde planlanmalı ve yürütülmelidir.*
- *Öğrenme çıktıları ve süreç bileşenlerine yönelik oluşturulan tüm süreçlerin öğrenme-öğretme yaşantılarında yürütülmesi esastır. Bununla birlikte öneri niteliğinde olan uygulamalarda ilgili temanın öğrenme çıktıları ve süreç bileşenleri başta olmak üzere ilişkilendirilen tüm eğilimler ve programlar arası bileşenler dikkate alınarak planlamalar yapılabilir ve uygulamalar bu doğrultuda farklılaştırılabilir.*
- *Eğitim ve öğretim süreçlerinde Türkçenin doğru ve etkili kullanımına, öğrencilerin söz varlığının ve dil becerilerinin geliştirilmesine özen gösterilmelidir.*
- *Öğrencilerin etkin katılımının sağlandığı, düşüncelerin özgürce paylaşılabilirdiği, sosyal ve duygusal becerilerin gelişiminin desteklendiği bir sınıf iklimi oluşturulmalıdır.*
- *Araştırma, sorgulama ve gözlem gibi bilimsel faaliyetler; disiplinler arası ve bağlam temelli bir yaklaşımla zümre öğretmenler kurulu tarafından planlanmalı ve işletilmelidir.*
- *Bilgi ve beceriler içerik çerçevesiyle yeni anlamlı bütünler oluştururken programlar arası bileşenler (sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler, okuryazarlık becerileri), öğrenmenin anlamlı bir parçası hâline getirilmelidir.*
- *Değerlerin, eğilimlerin, okuryazarlık becerileri ile sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin notla değerlendirilmesi yerine bu becerilerin gelişimini değerlendirmek amacıyla performans görevleri, ödev gibi ölçme araçlarında ve derece puanlama anahtarlarında bu program bileşenlerine ait ölçütlere de yer verilmelidir.*

- Programda yer alan öğrenme-öğretme yaşantıları; öğrencilere bütüncül bir bakış açısı kazandıran, kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesine hizmet eden, farklı öğretim yöntem ve tekniklerini işe koşan, disiplinler arası ilişkileri görmeyi kolaylaştıran kapsamlı bir çerçevede sunulmuştur. Kitap yazım sürecinde öğrenme-öğretme yaşantıları dikkate alınarak güncel içeriklere ve farklı ilişkilendirmelere yer verilmelidir.
- Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri ve öğrenme profilleri göz önünde bulundurularak öğrenme çıktılarıyla tutarlı ve farklı öğretim materyalleri (bilgi notu, sunu, etkinlik, çalışma kâğıtları, okuma parçaları vb.) yapılandırılmalı ve kullanılmalıdır. Öğretim materyalleri hazırlanırken zümre öğretmenleri ve diğer branş öğretmenleriyle iş birliği yapılmalıdır.
- Ölçme ve değerlendirme yöntemleri; öğrencilerin yeteneklerine, ihtiyaçlarına ve özel durumlarına göre çeşitlendirilmelidir. Bilgi ve becerilerin ölçülmesi ve değerlendirilmesinde ilgi çekici, günlük yaşamla ilgili, uzak ya da yakın çevrede karşılaşılabilecek problemlere dair görevler verilmeli; öğrenciye yönelik yargısal nitelik taşımayan ve öğrenciyi güdüleyen geri bildirimler verilmeli; dijital teknolojilerden yararlanılmalıdır.
- Farklılaştırma kapsamında zenginleştirme ve destekleme bölümlerinde yer verilen uygulamalara ders kitaplarında yer verilmez. Farklılaştırmaya yönelik tüm uygulamalar; öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve istekleri göz önünde bulundurularak öğretmenler tarafından planlanır ve yürütülür.
- Kavramsal beceriler ve alan becerileri temelinde oluşturulan öğrenme çıktılarına ilişkin süreç bileşenlerinde ve becerilerin gerçekleşmesi için deneyimlenmesi gereken eylemlerde ilgili dersin içeriği dikkate alınarak alana özgü uyarlamalar yapılabilir.
- *Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı'nın* öğrenme çıktıları ile öğrencilere daha çok bilgi aktarmak yerine kamusal alanı ilgilendiren durumlarda sergileyecekleri davranışları şekillendirmeye yönelik becerileri kazandırmak amaçlanmalıdır.
- Programın uygulanma sürecinde okul bahçeleri, parklar, trafik eğitim alanı öğrenme ve uygulama alanı olarak kullanılmalıdır. Bilimsel kitaplar, bilim dergileri, sağlıklı yaşamla ilgili televizyon programları ve belgesellerin sunduğu zengin öğrenme fırsatları değerlendirilmelidir.
- Türkiye Cumhuriyeti'nin de ortak olduğu pek çok uluslararası anlaşmaya, iş birliğine ve programa dikkat çekilmelidir. T.C. Sağlık Bakanlığı, T.C. İçişleri Bakanlığı tanıtılmalı; öğrenci katılımının mümkün olduğu çalışmalar araştırılmalı ve bu tarz çalışmalara öğrencilerin katılımı teşvik edilmelidir.
- *Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı*; sağlık bilgisi ve trafik alanında kariyer planı yapan öğrencilere kariyer seçeneği sunulmalı, aynı zamanda bu alanda kariyer planlaması yapmayan öğrencilere hayat için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmalıdır.
- *Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı'nın* programlar arası bileşenlerini oluşturan sosyal-duygusal öğrenme becerileri, okuryazarlık becerileri, değerler ve eğilimler; öğrencilerin derslere etkin katılmasına, birbirlerine geri bildirim vermesine imkân sağlayan öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmasını ve olumlu bir sınıf iklimi oluşturulmasını gerekli kılmaktadır. Farklı öğrenme-öğretme yaşantılarının kullanılması durumunda öğrenme çıktısıyla ilişkilendirilen sosyal-duygusal öğrenme ve okuryazarlık becerileriyle değerlerin ve eğilimlerin kullanılmasına dikkat edilmelidir.

İçerik çerçevesi ile ilgili aşağıdaki açıklamalar esastır:

- *Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı'nın* içerik çerçevesi oluşturulurken bütüncül program anlayışı temel alınmıştır. Bu doğrultuda ünite yaklaşımından uzaklaşmış, bilimsel bütünlük gözetilerek içerikler temalar altında birleştirilmiştir.
- *Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı'nın* içerik çerçevesini hem kendi içinde hem de diğer temalarla bütünlük sağlayan beş tema oluşturmaktadır. İçerik çerçevesinin oluşturulmasında öğrencilerin sağlık bilgisi ve trafik alanına merak duymalarına ve bu merakın sürdürülebilmesine öncelik verilmiştir. Bu nedenle temaların günlük yaşamla, sağlık bilgisi ve trafik alanının güncel araştırma ve gelişmelerle ilişkilendirilmesine özen gösterilmiştir.
- *Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı'nın* içerik çerçevesi oluşturulurken tekrardan ve kavramsal yoğunluktan mümkün olduğunca kaçınılmıştır. Öğrencilerin sağlık bilgisi ve trafik kültürü konusunda genel bir anlayış geliştirmeleri amaçlanmıştır. Disiplinler arası bütünlüğün oluşturulmasında biyoloji, psikoloji, beden eğitimi ve spor derslerinin ortak konu ve/veya temalarıyla ilişkilendirmeler yapılmıştır.

Öğrenme kanıtlarının (ölçme ve değerlendirme uygulamaları) yapılandırılmasıyla ilgili aşağıdaki açıklamalar esastır:

*Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı*nda öğrencilerin tüm alanlardaki gelişiminin izlenmesi amacıyla süreç odaklı değerlendirme yaklaşımı benimsenmiştir. Bu kapsamda biçimlendirici değerlendirmeye yönelik beceri odaklı ölçme ve değerlendirme süreci esas alınmıştır. Değerlendirme süreçleri, öğrenme çıktıları göz önünde bulundurularak öğrencileri motive etmek amacıyla oluşturulmuştur. Bu doğrultuda *Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı*nın beceri odaklı ölçme ve değerlendirme sürecinde

- Performansa dayalı ölçme araç ve yöntemlerine odaklanması,
- Öğrencilerin değerlendirme sürecine etkin katılımının sağlanması,
- Becerilerin objektif puanlanmasında dereceli puanlama araçlarının kullanılmasına öncelik verilmesi,
- Ölçme ve değerlendirme uygulamalarının öğretim sürecini ve öğrenmeyi desteklemek amacıyla yürütülmesi benimsenmiştir.

Bu kapsamda aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir:

- Ölçme ve değerlendirme kapsamında amaca göre değerlendirme (tanılayıcı, biçimlendirici ve düzey belirleyici) uygulamalarının tümü kullanılmalıdır.
- Alana özgü ve kavramsal beceriler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler, eğilimler ve okuryazarlık becerilerinin desteklenmesi amacıyla çeşitli ölçme ve değerlendirme araçları kullanılmalıdır.
- Ölçme ve değerlendirme araçları geri bildirim esasına dayalı olarak öğretim sürecine yerleştirilmiştir, bu süreçte öğrenciler bilinçli olarak ilgili ve özgün deneyimlere dâhil edilmelidir.
- Öğrenme çıktılarında yer alan becerilerin belirli bir sistem içinde ve düzenli aralıklarla ölçülmesi beklenmektedir.
- Her temada sağlık bilgisi ve trafik kültürü dersi kapsamında edinilen bilgi ve becerilerin yaşantıya transfer edilmesi, ölçme ve değerlendirme sürecine etkin katılımın sağlanması amacıyla öğrencilere poster, sunu, broşür, rapor hazırlama gibi ürünler ortaya koyabilecekleri en az bir performans görevi verilmelidir.
- Performans görevlerinin günlük yaşamla bağlantılı ve öğrenci için anlamlı, okulun bulunduğu çevresel koşullara (sosyoekonomik, kültürel, doğal vb.) ve temadaki öğrenme çıktılarına uygun olmasına dikkat edilmelidir. Performans görevleri bireysel çalışma ya da grup çalışması şeklinde, kısa veya uzun süreli olabilir ancak bu görevlerin büyük kısmının ders işlenişi esnasında sınıf ortamında gerçekleştirilmesine özen gösterilmelidir.
- Eğitimin aksayan yönlerinin ortaya çıkarılması, öğrenme eksikliklerinin saptanması, öğrenci ve öğretmene geri bildirim sağlanması ve eksik öğrenmelerin öğretmen tarafından fark edilip giderilmesi amaçlarıyla süreç değerlendirmeye önem verilmeli ve süreç değerlendirme mutlaka yapılmalıdır.
- Alana özgü ve kavramsal becerilerin sınanmasında öğrencilerin akıl yürütme, analiz etme, eleştirel düşünme, yorumlama ve tahmin etme gibi üst düzey düşünme becerilerinin geliştirilmesinin amaçlandığı; bilimsel okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesinin hedeflendiği ölçme ve değerlendirme yaklaşımı benimsenmelidir.
- Öğrencilerin performanslarının dikkate alınıp değerlendirileceği, öğrenciyi öğrenmeye motive eden, öğrenme teorileriyle uyumlu; ayrıca zamana, öğrenciye, konuya göre değişkenlik gösterebilen ölçme ve değerlendirme yöntemleri kullanılmalıdır. Ölçme ve değerlendirme yöntemleri ölçme amacına, ölçülecek beceriye ve imkânlara uygun olarak seçilmelidir.
- Programda uygulanan ölçme ve değerlendirme yaklaşımında öğrencilerin değerlendirme sürecine etkin katılımı ve öğrencilere her aşamada geri bildirim verilmesi amaçlanmıştır.
- Beceri odaklı ölçme ve değerlendirme uygulamaları, geleneksel uygulamalardan farklı olarak öğretim süreciyle eş zamanlı yürütülmelidir. Bu süreç, araç ve yöntemlerin kullanılmasında sadece öğretmenin değil öğrencilerin de öz ve akran değerlendirme formlarıyla değerlendirme sürecine dâhil olmasını gerektirmektedir.
- Öz değerlendirme; öğrencinin özerkliğini, etkin olmasını, sorumluluk almasını, güçlü ve zayıf yönlerinin farkına varmasını, kendini nesnel bir şekilde değerlendirebilmesini sağlar. Akran değerlendirme ise öğrenciler arasında iş birliğini, iletişimi ve sorumluluk paylaşımını teşvik eder. Bu nedenle öğrencilerin öz değerlendirme ve akran değerlendirme aracılığıyla ölçme ve değerlendirme uygulamalarına etkin katılımı sağlanır.

- Öğretmenlerden “Öğretmen Yansıtmaları” bölümünde süreçte karşılaştıkları sorunları, özel durumları ve önerileri belirtmeleri beklenmektedir.

Öğrenme-öğretme yaşantıları ile ilgili aşağıdaki açıklamalar esastır:

- Programın köprü kurma ve öğrenme-öğretme yaşantıları bölümlerinde öğrencilerin sağlık, temizlik, ilk yardım ve güvenlik gibi konularda günlük yaşam ile ilişki kurmaları sağlanmıştır.
- Programda yer alan ön değerlendirme ve köprü kurma bölümleri, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) yapısının gereği olarak esnek ifadelerle ve öneri niteliğinde düzenlenmiştir. Ancak program kapsamında hazırlanacak tüm öğretim materyallerinde bu bölümlerin amaçlarına uygun biçimde yapılandırılarak uygulanması esastır.
- Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı kapsamında öğretmenlerden öğrenme-öğretme yaşantılarını içinde buldukları koşulları da dikkate alarak programda sunulan örnek uygulamalardan hareketle yapılandırılmaları beklenmektedir. Çünkü bu uygulamalar, öğrenme çıktılarında hedeflenen öğrenmelerin gerçekleşmesini sağlayacak şekilde tasarlanmıştır.
- Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programının öğrenme-öğretme yaşantılarında öğrencilerin bütüncül gelişimini destekleyecek şekilde disiplinler arası ilişkileri, iş birliğini, iletişimi ve etkin öğrenme süreçlerini teşvik eden öğretim yöntemleri benimsenmelidir. Öğretim sürecinde öğrencilerin etkin katılımını sağlamak için sorgulama temelli, derin ve anlamlı öğrenmeye yönlendiren etkinliklerle bilgi ve becerilerin birlikte kullanılması amaçlanmalıdır.
- Öğrencilerin sağlık bilgisi ve trafik kültürü dersine ait becerileri kazanmaları için öğrenme yaşantılarında araştırma ve sorgulama temelli öğrenme gibi uygulamalara yer verilmelidir.
- Öğrencilerin sosyal-duygusal öğrenme ve okuryazarlık becerilerini, eğilim ve değerleri kazanmalarına yönelik hazırlanan etkinlikler; sağlık bilgisi ve trafik kültürü dersi için tasarlanan etkinliklerle bütünleştirilerek uygulanmalıdır. Örneğin kavramsal becerilerden yansıtma becerisini geliştirmeye yönelik tasarlanan bir öğrenme yaşantısı, iş birlikli grup çalışmasıyla yapılandırılarak sosyal-duygusal öğrenme becerilerinden iş birliği ve iletişim becerilerinin de gelişmesine katkı sağlayabilir. Programda yer alan okuryazarlık becerilerinin de alan becerilerine ve kavramsal becerilere ilişkin etkinliklerle bütünleştirilerek öğrencilere kazandırılmasına özen gösterilmeli, ayrı bir yaşantı durumu planlanmamalıdır.
- Öğrencilerin ilköğretim hayat bilgisi, trafik güvenliği, sosyal bilgiler dersleri ile ortaokul fen bilimleri, sosyal bilgiler derslerinde öğrendiği bilgiler, sağlık bilgisi ve trafik kültürü dersine temel oluşturmaktadır. Bu nedenle öğretmenler öğrencilerin sahip olduğu ön bilgi ve becerileri kontrol etmeli, eksikleri varsa tamamlayarak ön bilgi ve becerilerle yeni öğrenmeleri ilişkilendirmelidir. Öğrenme yaşantıları, öğrencilerin ön öğrenmeleri dikkate alınarak düzenlenmelidir.
- Öğrencilerin bireysel farklılıkları, öğrenme yaşantılarının tasarlanma sürecinde dikkate alınmalıdır. Öğrenme yaşantılarında farklı öğretim yöntem ve tekniklerine, materyallere ve etkinliklere yer verilmelidir. Bütüncül program anlayışına uygun olarak öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini yönetmelerine izin verilmelidir.
- Öğrenme ortamlarının kullanılan yöntem ve teknikler ile öğretim materyalleri açısından zenginleştirilmesi; üst düzey öğrenme becerilerine, alan becerilerine ve kavramsal becerilere dayalı öğrenme çıktılarına ulaşılabilmesi için önemlidir. Öğrenci ihtiyaçlarına yönelik ve öğrenci seçimlerini gözeten bir süreç tasarlayabilmek için öğretimin farklılaştırılması yaklaşımı da benimsenmelidir.
- Uygulama yapılırken her öğrencinin bireysel olarak güvenlik tedbirlerini alması ve bunu alışkanlık hâline getirmesi teşvik edilmelidir. Genel güvenliğin sağlanması için birlikte öğrenme ve sorumluluk alma desteklenmelidir.
- Uygulama yapma imkânı bulunmadığında çevrim içi ve çevrim dışı uygulamalar, programlar, teknolojik araçlar ya da hazır veri setleri kullanılarak öğrenme çıktılarında hedeflenen öğrenmelerin gerçekleşmesi sağlanmalıdır.
- Sağlık bilgisi ve trafik kültürü derslerinde kullanılan tek öğretim materyali ders kitabı olmamalıdır. Kullanılan öğretim materyalleri; sınıf düzeyi, öğrenci özellikleri (ilgi, merak, hazır bulunuşluk durumu, öğrenme stilleri vb.), sınıf ve laboratuvar koşul ve olanakları göz önünde bulundurularak çeşitlendirilmelidir. Bu amaçla çalışma yaprakları, örnek olaylar, bilgi notu, sunu vb. kullanılabilir. Öğretim teknolojilerinin de derslerde etkin olarak kullanılması beklenmektedir.

Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Program'ında yer alan farklılaştırma uygulamalarıyla ilgili aşağıdaki açıklamalar esastır:

- Öğretmen, programın bütüncül eğitim anlayışına uygun olarak öğrencilerin bireysel farklılıklarına önem verir. Öğrencilerin bireysel ilgi ve yetenekleri doğrultusunda gelişimlerini gözeterek onları iyi oluş hâli yüksek, mutlu ve özgür bireyler olmaları yönünde destekler.
- Zenginleştirme bölümünde sağlık bilgisi ve trafik kültürüne özel ilgi duyan, öğrendiklerini farklı uygulamalarla birleştirmek isteyen ve çeşitli öğrenme ihtiyaçları bulunan öğrenciler; ele alınan konularla ilgili daha fazla ve ayrıntılı bilgi edinmeye teşvik edilir. Öğrenme-öğretme yaşantılarında üst düzey becerilerin kazandırılmasına yönelik zenginleştirilmiş öğretim etkinlikleri uygulanır. Öğrencilerden bilgilerini, becerilerini ve yaratıcılıklarını ortaya koyan nitelikli çalışmalar yapmaları beklenir.
- Destekleme bölümünde öğrencilerin ele alınan tema ile ilgili kavram ve ilkeleri öğrenmelerine yönelik temel içerik bilgisine yer verilir. Öğrenme-öğretme yaşantılarında görsel ve işitsel araçlar yardımı ile öğrenmeyi kolaylaştırıcı etkinlikler uygulanır. Temel bilgi ve becerileri ölçmeye yönelik ölçme uygulamaları yapılır.

1.3. SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMA, ÖĞRENME ÇIKTISI SAYISI VE SÜRE TABLOSU

TEMA	Öğrenme Çıktısı Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. Sağlıklı İnsan ve Toplum	6	8	21
2. Sağlıklı Yaşam Alışkanlıkları	4	6	17
3. Ergenlik ve Sosyal Yaşam	3	5	14
4. Hayat Kurtaran Bilgiler	2	6	17
5. Güvenli Ulaşım ve Trafik Bilinci	6	9	25
Okul Temelli Planlama*	-	2	6
Toplam	21	36	100

*Zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan çalışmalar (okul dışı öğrenme etkinlikleri, araştırma ve gözlem, sosyal etkinlikler, proje çalışmaları, yerel çalışmalar, okuma çalışmaları vb.) için ayrılan süredir. Çalışmalar için ayrılan süre, eğitim öğretim yılının başında planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir.

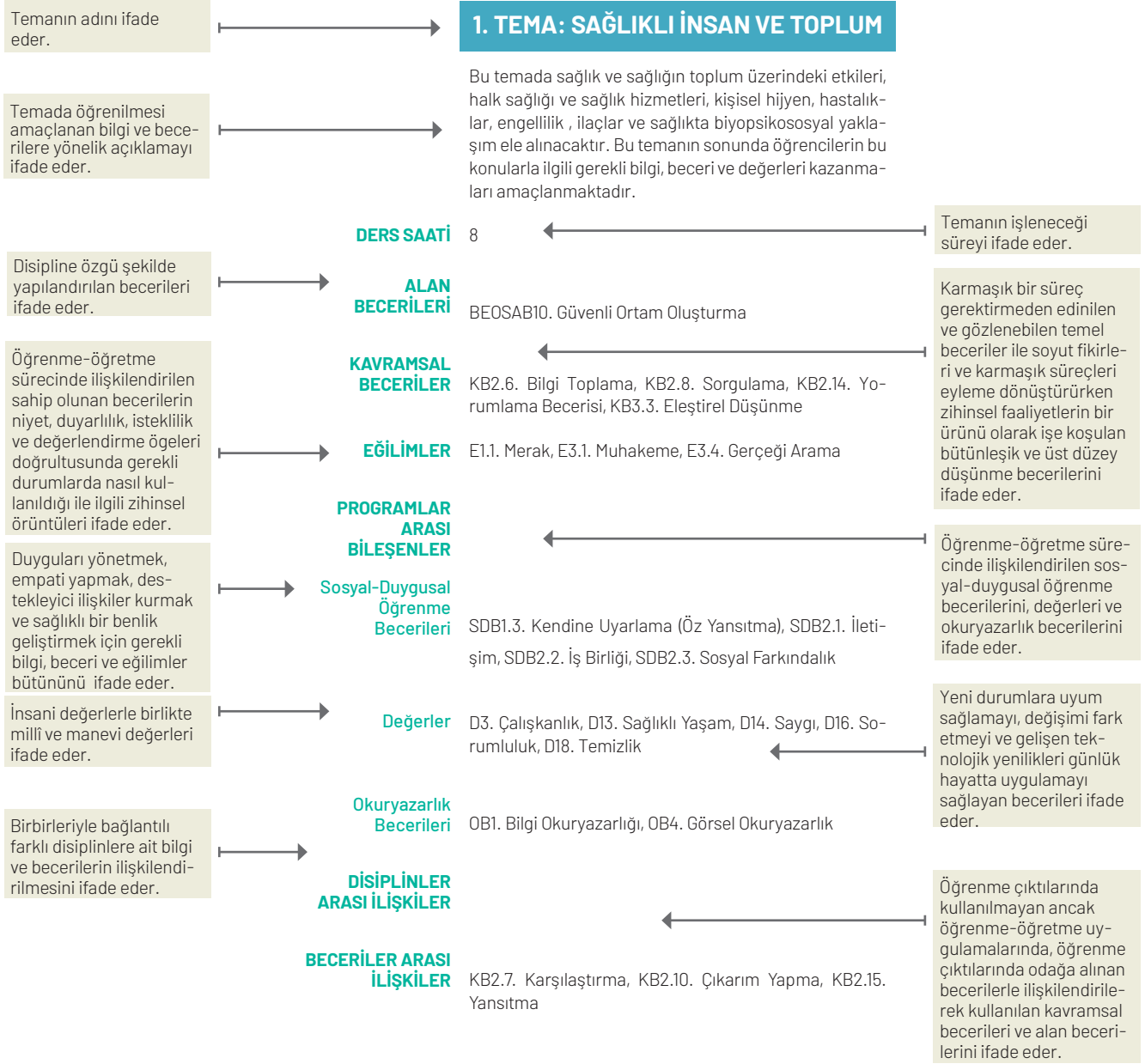
1.4. SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ KİTAP FORMA SAYISI VE KİTAP EBADI

DERS KİTABI	FORMA SAYISI	KİTAP EBADI
SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ	12 - 14	19,5 cm X 27,5 cm

1.5. SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Tematik yaklaşımla hazırlanan Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı 1 ders saati uygulanabilecek şekilde düzenlenmiştir.

Programdaki temaların yapısı ve bu yapıya ilişkin açıklamalar şematik olarak aşağıda sunulmuştur.

Öğrenme-öğretme yaşantıları sonunda öğrenciye kazandırılması amaçlanan bilgi, beceri ve becerilerin süreç bileşenlerini ifade eder.	→	ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ	→	Dersin kodu Tema numarası Öğrenme çıktısının numarası
Disipline ait başlıca anahtar kavramları ifade eder.	→	Anahtar Kavramlar	→	Öğrenme-öğretme sürecinde ele alınan bilgi kümesini (konuya/ alt konuya ilişkin sınırlar) ifade eder.
Öğrenme çıktıları, eğilim, programlar arası bileşenler, beceriler arası ilişkiler ve öğrenme kanıtları arasında kurulan ve anlamlı ilişkilere dayanan öğrenme-öğretme sürecini ifade eder.	→	ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)	→	Öğrenme çıktılarının değerlendirilmesi ile uygun ölçme ve değerlendirme araçlarını ifade eder.
Yeni bilgi ve becerilerin öğrenilmesi için sahip olunması gereken ön bilgileri ve/veya becerileri ifade eden temel kabul-lerin değerlendirilmesi ile öğrenme sürecindeki ilgi ve ihtiyaçların belirlenmesini ifade eder.	→	ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI	→	Önceki öğrenme-öğretme süreçlerinden getirdiği kabul edilen bilgi ve becerileri ifade eder.
Hedeflenen öğrenci profili ve temel öğrenme yaklaşımları ile uyumlu öğrenme-öğretme yaşantılarının hayata geçirildiği uygulamaları ifade eder.	→	Ön Değerlendirme Süreci	→	Mevcut bilgi ve beceriler ile edinilecek bilgi ve beceriler arasında bağlantı oluşturma sürecinin yanı sıra edinilecek bilgi ve beceriler ile günlük hayat deneyimleri arasında bağ kurmayı ifade eder.
Öğrenme profilleri bakımından farklılık gösteren öğrencilere yönelik çeşitli zenginleştirme ve desteklemeye ilişkin öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.	→	Köprü Kurma	→	
Öğrenme sürecinde daha fazla zaman ve tekrara ihtiyaç duyan öğrencilere ortam, içerik, süreç ve ürün bağlamında uyarlanmış öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.	→	Öğrenme-öğretme Uygulamaları	→	
	→	FARKLILAŞTIRMA	→	
	→	Zenginleştirme	→	Akranlarından daha ileri düzeydeki öğrencilere genişletilmiş ve derinlemesine öğrenme fırsatları sunan, onların bilgi ve becerilerini geliştiren öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.
	→	Destekleme	→	
	→	ÖĞRETMEN YANSITMALARI	→	Öğretmenin ve programın güçlü ve iyileştirilmesi gereken yönlerinin öğretmenlerin kendileri tarafından değerlendirilmesini ifade eder.

SBTK.1.1. Sağlığı etkileyen faktörlerin toplum sağlığı üzerindeki etkilerini sorgulayabilme

a) Sağlığa ve sağlığı etkileyen faktörlere ilişkin merak ettiği konuyu tanımlar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Sağlık ve Sağlığın Toplum Üzerindeki Etkileri
Halk Sağlığı ve Sağlık Hizmetleri
Kişisel Hijyen ve Temizlik
Hastalıklar ve Engellilik
İlaçlar
Sağlıkta Biyopsikososyal Yaklaşım

toplum sağlığı, otoimmün hastalıklar, enfeksiyon

Öğrenme çıktıları; poster, afiş, çalışma kâğıdı, broşür, bilgi görseli (infografik), öğrenme günlüğü, yansıtma notu, grup değerlendirme formu, performans görevi, bütüncül dereceli puanlama anahtarı, analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerin; sağlık kavramını, sağlıklı büyüme ve gelişmeyi, küresel iklim değişikliği ve biyoçeşitliliği tehdit eden faktörleri, temizlik ve kişisel bakımı, ağız ve diş sağlığını ve engellilik konularını öğrendikleri kabul edilmektedir.

Öğrencilere "Günlük yaşamınızda sağlıklı olmak ve hijyen kurallarına uymak için hangi alışkanlıkları edinmeniz gerektiğini düşünüyorsunuz?", "Yaşadığınız çevrede sağlığını etkileyebilecek faktörler nelerdir?", "Engelli bireylerin günlük yaşamda karşılaştıkları zorlukları en aza indirmek için hangi teknolojiler kullanılabilir veya hangi düzenlemeler yapılabilir?" gibi sorular sorulabilir.

Birey ve toplumsal sağlığı ilgilendiren güncel haberler paylaşılabilir.

SBTK.1.1

Öğrencilerin sağlık ve sağlığı etkileyen faktörler ile ilgili bir video, sunu veya animasyon izlemeleri sağlanır. Bu süreçte sosyoekonomik, genetik ve çevresel faktörlere değinilir. Bu süreçte SİM (Sürekli İzleme Merkezi) Projesi ve MELBES'in Geliştirilmesi projesine yer verilebilir, çevre felaketlerine örnekler verilerek bu felaketlerin canlılar üzerindeki etkilerinden de bahsedilebilir. Öğrencilerden, izledikleri içerik ve içerikte yer alan görsellerden yola çıkarak sağlığa ve sağlığı etkileyen faktörlere ilişkin merak ettikleri konuyu tanımlamaları beklenir. **(OB4, E1.1).**

Kentsel atık su arıtma tesislerinin biyofineri değerlendirme potansiyelinin belirlenmesine yönelik öğrencilere proje görevi verilebilir, öğrencilerden konuya ilişkin broşür hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilere sağlığın tanımı, sağlığı etkileyen faktörler, toplum sağlığı ve halk sağlığı hakkında temel bilgiler sunmak amacıyla basit ve anlaşılır yazılı kaynaklar verilebilir.

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NA AİT TEMALAR

1. TEMA: SAĞLIKLI İNSAN VE TOPLUM

Bu temada sağlık ve sağlığın toplum üzerindeki etkileri, halk sağlığı ve sağlık hizmetleri, kişisel hijyen, hastalıklar, engellilik , ilaçlar ve sağlıkta biyopsikososyal yaklaşım ele alınacaktır. Bu temanın sonunda öğrencilerin bu konularla ilgili gerekli bilgi, beceri ve değerleri kazanmaları amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 8

ALAN BECERİLERİ BEOSAB10. Güvenli Ortam Oluşturma

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.8. Sorgulama, KB2.14. Yorumlama Becerisi, KB3.3. Eleştirel Düşünme

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.1. Muhakeme, E3.4. Gerçeği Arama

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.3. Kendine Uyarılama (Öz Yansıtma), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği, SDB2.3. Sosyal Farkındalık

Değerler D3. Çalışkanlık, D13. Sağlıklı Yaşam, D14. Saygı, D16. Sorumluluk, D18. Temizlik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER -

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.7. Karşılaştırma, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.15. Yansıtma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

- SBTK.1.1. Sağlığı etkileyen faktörlerin toplum sağlığı üzerindeki etkilerini sorgulayabilme**
- Sağlığa ve sağlığı etkileyen faktörlere ilişkin merak ettiği konuyu tanımlar.
  - Sağlığı etkileyen faktörlerin toplum sağlığı üzerindeki etkileriyle ilgili sorular sorar.
  - Sağlığı etkileyen faktörlerin toplum sağlığı üzerindeki etkileri hakkında bilgi toplar.
  - Sağlığı etkileyen faktörlerin toplum sağlığı üzerindeki etkileri hakkında toplanan bilgilerin doğruluğunu değerlendirir.
  - Sağlığı etkileyen faktörlerin toplum sağlığı üzerindeki etkileri hakkında toplanan bilgiler üzerinden çıkarım yapar.
- SBTK.1.2. Halk sağlığı ve sağlık hizmetleri ile ilgili bilgi toplayabilme**
- Halk sağlığı ve sağlık hizmetleri ile ilgili istenen bilgiye ulaşmak için kullanacağı araçları belirler.
  - Belirlediği aracı kullanarak halk sağlığı ve sağlık hizmetleri ile ilgili bilgileri bulur.
  - Halk sağlığı ve sağlık hizmetleri ile ilgili ulaşılan bilgileri doğrular.
  - Halk sağlığı ve sağlık hizmetleri ile ilgili ulaşılan bilgileri kaydeder.
- SBTK.1.3. Kişisel hijyen ve temizliğin sağlığa etkileri ile ilgili eleştirel düşünebilme**
- Kişisel hijyen ve temizliğin sağlığa etkilerini sorgular.
  - Kişisel hijyen ve temizliğin sağlığa etkileri hakkında akıl yürütür.
  - Kişisel hijyen ve temizliğin sağlığa etkileri ile ilgili akıl yürütmeye ulaştığı çıkarımları yansıtır.
- SBTK.1.4. Hastalıklar ve engellilik ile ilgili güvenli ortam oluşturabilme**
- Hastalıklar ve engellilik ile ilgili riskleri tanımlar.
  - Hastalık ve engellilik ile ilgili riskleri önleyici tedbirler alır.
- SBTK.1.5. İlaçlar ve ilaçların etkileri ile ilgili bilgi toplayabilme**
- İlaçlar ve ilaçların etkileri ile ilgili istenen bilgiye ulaşmak için kullanacağı araçları belirler.
  - Belirlediği aracı kullanarak ilaçlar ve ilaçların etkileri ile ilgili bilgileri bulur.
  - İlaçlar ilaçların etkileri ile ilgili ulaşılan bilgileri doğrular.
  - İlaçlar ve ilaçların etkileri ile ilgili ulaşılan bilgileri kaydeder.
- SBTK.1.6. Psikolojinin biyopsikososyal yaklaşımı doğrultusunda, bireyin zihinsel, duygusal ve davranışsal süreçlerinin sağlık üzerindeki etkilerini değerler ve maneviyat çerçevesinde yorumlayabilme**
- Psikoloji ile sağlık arasındaki ilişkiyi, bireyin zihinsel, duygusal ve davranışsal süreçlerinin sağlık üzerindeki etkilerine değerler ve maneviyat çerçevesinde odaklanarak inceler.
  - Bireyin zihinsel, duygusal ve davranışsal süreçlerinin sağlık üzerindeki etkilerini değerler ve maneviyat çerçevesiyle ilişkilendirerek biyopsikososyal yaklaşım doğrultusunda bağlamdan kopmadan dönüştürür.
  - Bireyin zihinsel, duygusal ve davranışsal süreçlerinin sağlık üzerindeki etkilerini değerler ve maneviyat çerçevesinde nesnel, doğru ve anlamı değişmeyecek biçimde yeniden ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Sağlık ve Sağlığın Toplum Üzerindeki Etkileri
Halk Sağlığı ve Sağlık Hizmetleri
Kişisel Hijyen ve Temizlik
Hastalıklar ve Engellilik
İlaçlar
Sağlıkta Biyopsikososyal Yaklaşım

Anahtar Kavramlar

toplum sağlığı, otoimmün hastalıklar, enfeksiyon

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme) Öğrenme çıktıları; poster, afiş, çalışma kâğıdı, broşür, bilgi görseli (infografik), öğrenme günlüğü, yansıtma notu, grup değerlendirme formu, performans görevi, bütüncül dereceli puanlama anahtarı, analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden toplum sağlığına faydalı olabilmek için ilaçların doğru kullanımının önemini ve akılcı ilaç kullanımını kapsayan bir broşür hazırlamaları istenebilir. Broşür, analitik veya bütüncül dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

Dereceli puanlama anahtarında “içerik doğruluğu, hedefe uygunluk, özgünlük, görsel tasarım ve düzen” gibi ölçütlere yer verilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin; sağlık kavramını, sağlıklı büyüme ve gelişmeyi, küresel iklim değişikliği ve biyoçeşitliliği tehdit eden faktörleri, temizlik ve kişisel bakımı, ağız ve diş sağlığını ve engellilik konularını öğrendikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilere “Günlük yaşamınızda sağlıklı olmak ve hijyen kurallarına uymak için hangi alışkanlıkları edinmeniz gerektiğini düşünüyorsunuz?”, “Yaşadığınız çevrede sağlığını etkileyebilecek faktörler nelerdir?”, “Engelli bireylerin günlük yaşamda karşılaştıkları zorlukları en aza indirmek için hangi teknolojiler kullanılabilir veya hangi düzenlemeler yapılabilir?” gibi sorular sorulabilir.

Köprü Kurma Bilimsel ve teknolojik gelişmeler, çevresel etkiler ve toplumsal farkındalık; bütüncül bir yaklaşımla birey ve toplum sağlığını belirleyen unsurlar olarak vurgulanabilir. Birey ve toplumsal sağlığı ilgilendiren güncel haberler paylaşılabilir.

Öğrenme-öğretme Uygulamaları

SBTK.1.1

Öğrencilerin sağlık ve sağlığı etkileyen faktörler ile ilgili bir video, sunu veya animasyon izlemeleri sağlanır. Bu süreçte genetik, sosyoekonomik ve çevresel faktörlere değinilir. Bu süreçte SİM (Sürekli İzleme Merkezi) Projesi ve MELBES’in Geliştirilmesi projesine yer verilebilir, çevre felaketlerine örnekler verilerek bu felaketlerin canlılar üzerindeki etkilerinden de bahsedilebilir. Öğrencilerden, izledikleri içerik ve içerikte yer alan görsellerden yola çıkarak sağlığa ve sağlığı etkileyen faktörlere ilişkin merak ettikleri konuyu tanımlamaları beklenir. **(OB4, E1.1)**. Öğrencilerden öğrenme günlüğü tutmaları istenir.

Öğrencilerden sağlık ve sağlığı etkileyen faktörler ile ilgili sorular oluşturmaları, oluşturdukları soruları öğrenme günlüğüne kaydetmeleri istenir.

Öğrencilerden oluşturdukları soruların cevaplarını bulmak için güvenilir kaynaklardan bilgi toplamaları ve bu bilgileri öğrenme günlüğüne not etmeleri istenir. **(E3.4)**. Öğrencilerden bilgilerin güncel ve bilimsel olmasına dikkat etmeleri istenir **(D3.3)**.

Toplanan bilgilerin doğruluğu öğretmen rehberliğinde değerlendirilir. Varsa eksik ve hatalar düzeltilir. Doğruluğu değerlendirilen bilgiler öğrenme günlüğüne kaydedilir.

Öğrencilerin toplanan bilgiler doğrultusunda sağlığı etkileyen faktörlerin toplumsal sağlık üzerindeki etkileri hakkında çıkarımlar yapması beklenir **(KB2.10, OB1)**. Öğrencilerin yaptıkları çıkarımları öğrenme günlüğüne kaydetmeleri istenir. Öğrenme günlüğü bütüncül dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

SBTK.1.2

Öğrencilere “Sağlık hizmetlerinin toplum sağlığı üzerindeki rolü nedir?”, “Sağlık sistemindeki iyileştirmeler, toplumun genel sağlığını olumlu yönde nasıl etkileyebilir?”, “Erken teşhisin önemi kapsamında okul sağlığı taramaları ile toplum temelli taramalarının (çocukluk çağı ve evlilik öncesi) birey ve toplum sağlığına etkileri nelerdir?” gibi merak uyandırıcı sorular sorularak halk sağlığı ve sağlık hizmetleri hakkında bilgi ihtiyaçlarını fark etmeleri sağlanır **(E1.1)**. Öğretmen rehberliğinde heterojen gruplar oluşturulur. Gruplardan bu soruların cevaplarını bulmak için kullanacakları araçları belirlemeleri istenir.

Gruplar belirledikleri araçları kullanarak sağlık hizmetlerinin sınıflandırılması konusunda bilgi toplar. Bu süreçte öğrencilerin sorumluluk alarak araştırmalarını planlı ve düzenli bir şekilde yürütmeleri sağlanır **(D3.2, D.16.3, SDB2.2)**.

Öğrencilerden halk sağlığı ve sağlık hizmetlerinin sınıflandırılmasıyla ilgili ulaştıkları bilgileri öğretmen gözetiminde güvenilir kaynaklardan doğrulamaları istenir **(E3.4)**.

Bu süreçte yapay zekânın yaygınlaşması ve kişilerin yaşadıkları sağlık problemleri karşısında yapay zekâyâ başvurması sonucu ortaya çıkabilecek olumsuz durumların oluşturabileceği tehlikelere değinilerek uygun sağlık kuruluşlarına gidilmesi gerektiği vurgulanabilir.

Doğrulama sonucunda elde edilen bilgiler kaydedilir. Gruplardan halk sağlığı ve sağlık hizmetleri ile ilgili toplanan bilgilerin bir sunu hâlinde aktarılması için bilgilendirici bir poster veya bilgi görseli hazırlaması istenebilir **(OB1)**. Hazırlanan poster veya bilgi görseli analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Süreçte grup değerlendirme formu da kullanılarak değerlendirmede çeşitlilik sağlanabilir.

SBTK.1.3

“Hijyen yetersizliği ne gibi sağlık problemlerine yol açabilir?”, “Temizlik alışkanlıkları sağlık sorunlarını önlemede nasıl bir rol oynar?”, “Kişisel hijyen ve temizlik alışkanlıkları, bireylerin uzun vadede sağlık durumunu nasıl etkiler?” gibi sorular sorularak öğrencilerin merak duydukları konulara geçilir **(E1.1)**. Öğrencilerden kişisel hijyenin ve temizliğin sağlığa olan etkilerini sorgulamaları beklenir **(D18.1, E3.4)**.

Öğrencilere kişisel hijyen ve temizlik yetersizliğinin cilt, saç, tırnak, diş, kulak ve göz bakımı açısından sağlık üzerindeki etkileri hakkında örnek olay verilir. Verilen örnek olay üzerine öğrencilerin akıl yürütmeleri istenir **(E3.1)**. Öğrencilerden akıl yürütmeyle ulaştıkları çıkarımları yansıtabileceği bir yansıtma notu yazmaları beklenir **(KB2.10, KB2.15)**. Yansıtma notu bütüncül dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

SBTK.1.4

Öğrenme-öğretme sürecinde kullanılacak ayrılıp birleşme tekniği için öğrenciler beşer kişilik heterojen gruplara ayrılır. Grup üyelerinin her birinin enfeksiyon hastalıkları, salgınlar ve etkileri; kardiyovasküler hastalıklar, diyabet ve kanser; yaygın görülen kalıtsal hastalıklar ile akraba evliliklerinin genetik riskleri ve genetik danışmanlık, otoimmün hastalıklar; diğer hastalıklar (sinir sistemi, sindirim, dolaşım, üriner ve üreme hastalıkları) ve engellilik konularından birini seçmesi sağlanır. Her grupta aynı hastalık türlerinde çalışacak öğrenciler bir araya getirilerek bir uzmanlık grubu oluşturulur **(SDB2.1, SDB2.2, D16.3)**. Uzmanlık grupları, ilgili bilgilere ulaşmak için kullanacakları araçları belirler. Gruplardan belirledikleri araçları kullanarak hastalıkların sebeplerine; hastalıklardan korunma, hastalıkları önleme ve rehabilitasyon yollarına ilişkin bilgi toplamaları istenir. Bu süreçte hastalıklarda erken teşhisin önemi vurgulanabilir. Gruplar tarafından hastalıklara ilişkin derlenen bilgiler güvenilir kaynaklardaki bilgilerle karşılaştırılır, yanlış ve doğru bilgiler ayırt edilir, yanlışlar düzeltilerek doğru bilgiye ulaşılır ve ulaşılan bilgiler kaydedilir. Öğrenciler uzmanlık grubunda ilgili bilgilere ulaştıktan sonra esas gruplarına döner. Her grup üyesi, ulaştığı bilgilerle diğer grup üyelerini bilgilendirir. Grup olarak edindikleri bilgilerden yola çıkarak hastalıklar ve engellilik ile ilgili riskleri tanımlar. Riskleri önleyen veya azaltan uygulama ve davranışları belirleyerek diğer gruplarla karşılaştırır. Karşılaştırma sonunda ortak bir liste oluşturulur **(OB1, KB2.7)**. Bu süreçte engelli bireylerin toplumsal yaşama tam katılımını desteklemek amacıyla farkındalık çalışmalarından ve engelli haklarını güçlendiren politikalardan bahsedilebilir. Öğrenciler hastalıklar ve engellilikle ilgili sağlığı korumak ve sağlık şartlarını iyileştirmek için kişisel sorumluluk alacağı adımları belirleyerek gerçek yaşamda uygulamaları ve önleyici tedbirler almaları için teşvik edilir. Ayrıca öğrencilerin hasta, yaşlı ve engelli kişilerle ilgilenmeleri ve onları maddi-manevi yönden desteklemeleri teşvik edilir.

Öğrencilere hastalıklar ve engellilikle ilgili riskleri ve bu risklere karşı alınabilecek önleyici tedbirleri içeren çalışma kâğıtları verilebilir. Bu çalışma kâğıtları, bütüncül dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

SBTK.1.5

Öğrencilere “Akılcı ilaç kullanımı neden önemlidir?”, “Bilinçsiz ilaç kullanımının riskleri nelerdir?” gibi merak uyandırıcı sorular sorularak akılcı ilaç (antibiyotik, ağrı kesici vb.) kullanımının önemi hakkında bilgi ihtiyaçlarını fark etmeleri sağlanır (**E1.1**). Öğrencilerden bu soruların cevaplarını bulmak için kullanacakları araçları belirlemeleri istenir.

Öğrenciler belirledikleri araçları kullanarak akılcı ilaç kullanımı, reçeteli ilaç kullanımı, ilaçların doğru kullanımı, ilaçların yan etkileri, dozları ve bilinçsiz ilaç kullanımının riskleri gibi konularda bilgi toplar. Bu süreçte öğrencilerin sorumluluk alarak araştırmalarını planlı ve düzenli bir şekilde yürütmeleri sağlanır (**D3.2, D16.3**).

Öğrencilerden ulaştıkları bilgileri öğretmen gözetiminde güvenilir kaynaklardan doğrulamaları istenir (**E3.4**).

Doğrulama sonucunda elde edilen bilgiler kaydedilir. Öğrencilere ilaçlar ve ilaçların etkileri ile ilgili doğrulanmış bilgilerin yer aldığı bir broşür hazırlama performans görevi olarak verilir (**D13.4, OB1**). Broşür, analitik veya bütüncül dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

SBTK.1.6

Öğrenme sürecinde örnek olay yöntemi uygulanarak psikoloji, maneviyat ve sağlık arasındaki etkileşimin yorumlanması sağlanır. Öğrencilere kısa metinler ve örnek olaylar sunulur (**OB1**). Öğrencilerden bu örnekleri incelemeleri ve metinlerde yer alan durumları farklı yönleriyle manevi değerlere duyarlı davranarak analiz etmeleri istenir (**D14.3**). Bu süreçte “Bu durum, size ne düşündürdü ve neler hissettirdi?”, “Bu durum davranışlarınıza yansır?” ve “Bu durumun sosyal yaşam ve bedensel durumunuzla ilişkisi nasıl olabilir?” gibi sorular yönelti- lerek ele öğrencilerin belirtilen durumları çok boyutlu olarak almaları sağlanır.

Ardından öğrencilerden, inceledikleri örneklerde bireyin düşünce, duygu ve davranışlarına ilişkin unsurları belirlemeleri ve bu unsurlar arasındaki etkileşimi açıklamaları istenir. Öğrencilerin bu etkileşimi biyopsikososyal yaklaşım çerçevesinde anlamlandırmalarına rehberlik edilir. Öğrenciler bu etkileşimin bireyin sağlığı ile nasıl ilişkili olabileceğini biyopsikososyal yaklaşım çerçevesinde bağlamdan kopmadan dönüştürür (**SDB2.3**). Öğrenciler ele alınan durumları kendi ifadeleriyle nesnel, doğru ve anlamı değiştirmeyecek biçimde yeniden ifade eder ve psikoloji, maneviyat ve sağlık arasındaki ilişkiye yönelik yansıtıcı not oluşturur (**SDB1.3**). Hazırlanan yansıtıcı not bütüncül dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Kentsel atık su arıtma tesislerinin biyorafineri değerlendirme potansiyelinin belirlenmesine yönelik öğrencilere proje görevi verilebilir, öğrencilerden konuya ilişkin broşür hazırlamaları istenebilir. Sağlığı etkileyen genetik, çevresel, davranışsal ve sosyoekonomik faktörlerin toplum sağlığı üzerindeki uzun vadeli etkilerini araştırarak sağlık eşitsizliklerini azaltmaya yönelik bilimsel temelli çözüm önerileri geliştirmeleri istenebilir. Kişisel hijyen ile enfeksiyon hastalıkları arasındaki ilişkiyi gösteren Web 2.0 araçları ile poster hazırlamaları istenebilir. Öğrencilerin okullarda “Engelli Bireyleri Anlamak” adlı sosyal sorumluluk projesi tasarlayarak uygulamaları da istenebilir. Türkiye’de akılcı ilaç kullanımı ile ilgili alan yazını taraması istenebilir.

Destekleme

Öğrencilere sağlığın tanımı, sağlığı etkileyen faktörler, toplum sağlığı ve halk sağlığı hakkında temel bilgiler sunmak amacıyla basit ve anlaşılır yazılı kaynaklar verilebilir. Kişisel hijyen ve temizliğin önemi ile ilgili enfeksiyonları önleme, hastalıklardan korunma, toplum sağlığına katkı, dış sağlığının önemi, çocuklar ve yaşlılar için hijyen hakkında açıklayıcı örnekler verilebilir. Öğrencilere ilaçlar ve ilaçların etkileri hakkında temel bilgiler verilebilir. İştme engelli öğrenciler için eşleştirme kartları veya infografikler de kullanılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. TEMA: SAĞLIKLI YAŞAM ALIŞKANLIKLARI

Bu temada fiziksel aktivite ve sağlık, uyku düzeni, sağlıklı beslenme, gıda kaynaklı hastalıkları önleme konuları ele alınacaktır. Tema sonunda öğrencilerin bu konularla ilgili gerekli bilgi, beceri ve değerleri kazanmaları amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 7

**ALAN
BECERİLERİ** -

**KAVRAMSAL
BECERİLER** KB2.8. Sorgulama, KB2.13. Yapılandırma, KB3.2. Problem Çözme, KB3.3. Eleştirel Düşünme

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E1.4. Kendine İnanma (Öz Yeterlilik), E3.3. Yaratıcılık, E3.4. Gerçeği Arama, E3.6. Analitiklik, E3.8. Soru Sorma, E3.10. Eleştirel Bakma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D3. Çalışkanlık, D13. Sağlıklı Yaşam, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Beden Eğitimi ve Spor, Biyoloji

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.3. Özetleme, KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.12. Mevcut Bilgiye/ Veriye Dayalı Tahmin Etme KB2.15. Yansıtma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

SBTK.2.1. Fiziksel aktivitenin sağlık üzerindeki etkilerine yönelik eleştirel düşünebilme

- Fiziksel aktivitenin sağlık üzerindeki etkilerini sorgular.*
- Fiziksel aktivitenin sağlık üzerindeki etkileri hakkında akıl yürütür.*
- Fiziksel aktivitenin sağlık üzerindeki etkilerine dair akıl yürütmeye ulaştığı çıkarımları yansıtır.*

SBTK.2.2. Uykunun sağlık üzerindeki etkilerini sorgulayabilme

- Uyku döngüsünü, uyku kalitesini ve uyku kalitesine etki eden faktörleri kendi ifadeleri ile tanımlar.*
- Uyku döngüsü ve kalitesinin sağlık üzerindeki etkileriyle ilgili soru sorar.*
- Uyku döngüsü ve kalitesinin sağlık üzerindeki etkileri hakkında bilgi toplar.*
- Uyku döngüsü ve kalitesinin sağlık üzerindeki etkileri hakkında toplanan bilgileri değerlendirir.*
- Uyku döngüsü ve kalitesinin sağlık üzerindeki etkileri hakkında toplanan bilgilerle ilgili çıkarım yapar.*

SBTK.2.3. Beslenme davranışlarını yapılandırabilme

- Beslenme davranışlarını inceleyerek nedensel ya da mantıksal ilişkiler ortaya koyar.*
- Tespit ettiği ilişkilerle ilgili ön bilgilerden yararlanarak uyumlu bir beslenme düzeni bütünü oluşturur.*

SBTK.2.4. Gıda kaynaklı hastalıklara ilişkin problemleri çözebilme

- Besin güvenliğini, gıda kaynaklı hastalıkları, gıda katkı maddelerini, alerji ve intoleransları tanımlayarak bunların sağlık üzerindeki etkilerine yönelik problemleri yapılandırır.*
- Besin güvenliğini, gıda kaynaklı hastalıkları, gıda katkı maddelerini, alerji ve intoleransları tanımlayarak bunların sağlık üzerindeki etkilerine yönelik problemleri özetler.*
- Besin güvenliğini, gıda kaynaklı hastalıkları, gıda katkı maddelerini, alerji ve intoleransları tanımlayarak bunların sağlık üzerindeki etkilerine yönelik problemlerin çözümlü için mevcut bilgiye dayalı tahminde bulunur.*
- Besin güvenliğini, gıda kaynaklı hastalıkları, gıda katkı maddelerini, alerji ve intoleransları tanımlayarak bunların sağlık üzerindeki etkilerine yönelik problemlerin çözümlü için önermeler üzerinden akıl yürütür.*
- Besin güvenliğini, gıda kaynaklı hastalıkları, gıda katkı maddelerini, alerji ve intoleransları tanımlayarak bunların sağlık üzerindeki etkilerine yönelik problemlerin çözümlüne ilişkin değerlendirmede bulunur.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Fiziksel Aktivite ve Sağlık

Uyku Düzeni ve Sağlık

Beslenme

Gıda Kaynaklı Hastalıkları Önleme

Anahtar Kavramlar

egzersiz, uyku, obezite, beslenme planı, besin alerjisi, gıda intoleransı

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; öğrenme günlüğü, açık uçlu sorular, performans görevi, bütüncül dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden gıda kaynaklı hastalıkların sebeplerini ve bu hastalıkları önlemek için etkili çözümler geliştirebilecekleri bir rapor hazırlamaları istenebilir. Hazırlanan raporda araştırma yapma, gıda kaynaklı hastalıkların sebepleri, gıda kaynaklı hastalıkları önleme yöntemleri, öneriler ve çözüm planı hazırlama gibi bölümlere yer verilebilir. Performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Analitik dereceli puanlama anahtarında "araştırma derinliği, sebep-sonuç ilişkisi, çözüm önerileri ve rapor düzeni" gibi ölçütlere yer verilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin yeterli ve dengeli beslenmeyi, sağlıklı ve sağlıksız besinleri ayırt etmeyi, uyku ve sporun sağlığa faydalarını, yeterli ve düzenli uyku alışkanlığını öğrendikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilerden yaşlarına ve yaşam tarzlarına uygun fiziksel aktiviteler, düzenli uyku alışkanlığının sağlığa faydaları, besin güvenliği ve gıda katkı maddelerinin sağlık üzerindeki etkileri konusundaki düşüncelerini sözlü olarak ifade etmeleri istenebilir.

Köprü Kurma Fiziksel aktivite olanakları, uyku düzeni, yaşa uygun beslenme ve gıda güvenliği gibi günlük yaşamı doğrudan etkileyen unsurların önemi vurgulanabilir.

Öğrenme-öğretme Uygulamaları

SBTK.2.1

Öğrencilere düzenli fiziksel aktivitenin vücut üzerindeki etkileriyle ilgili kısa bir video veya animasyon izletilir ya da bir sunum yapılır. Video, animasyon veya sunu; fiziksel aktivitenin zihinsel sağlık başta olmak üzere beden sağlığına etkilerini içeren gerçek hayattan örneklerle desteklenir. Öğrencilere "Düzenli egzersiz zihin sağlığını nasıl etkiler?", Düşük, orta, yüksek şiddetli fiziksel aktivite türlerinin sağlık üzerine etkileri nelerdir? gibi sorular sorulur. Öğrencilerden izledikleri içerikten yola çıkarak fiziksel aktivitenin sağlık üzerindeki etkilerini sorgulamaları istenir.

Öğrencilerden fiziksel aktivitenin önemi ve bileşenleri, fiziksel aktivite programı oluşturma, yaşa ve yaşam tarzına uygun egzersiz konuları ile ilgili araştırma yapmaları istenir **(D3.3, E1.1)**. Öğrencilerden güvenilir kaynaklardan elde edilen bilgiler doğrultusunda fiziksel aktivitenin sağlık üzerindeki olumlu ve yanlış yapılması halinde olumsuz etkileri hakkında akıl yürüterek çıkarımlarda bulunmaları beklenir **(KB2.10)**.

Öğrencilerden yaptıkları çıkarımlardan yola çıkarak kendi yaşam tarzlarına ve sağlık durumlarına uygun yedi günlük fiziksel aktivite programı hazırlamaları istenir **(D16.3)**. Öğrencilerden kendi hazırladıkları programı uygulayıp, deneyimlerini ve gözlemlerini raporlaştırarak yansıtmaları istenir. Rapor analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Dereceli puanlama anahtarındaki değerlendirme basamaklarında "katılım ve devamlılık, egzersiz teknikleri, fiziksel performans, motivasyon, ilerleme ve gelişim" gibi ölçütlere yer verilebilir **(KB2.15, D13.2)**.

SBTK.2.2

Öğrencilere uyku döngüsünü ve kalitesini içeren bir sunu/video/animasyon izletilir. Öğrencilerin izledikleri sunudan/videodan/animasyondan yola çıkarak uyku döngüsünü, uyku kalitesini ve uyku kalitesine etki eden faktörleri kendi ifadeleri ile tanımlamaları beklenir **(E3.3)**. Öğrencilerden uyku hakkında merak ettikleri noktaları belirleyerek uyku döngüsünün aşamaları, egzersiz ve uyku ilişkisi, uyku süresi ve kalitesi ile ilgili sorular oluşturması beklenir **(E3.8)**. Bu sorular aracılığıyla öğrencilerin uyku döngüsü ve kalitesi ile sağlıklı yaşam arasındaki ilişkiyi sorgulamaları sağlanır **(E1.1, OB4)**.

Öğrencilerin sordukları sorulara cevap bulabilmeleri amacıyla güvenilir kaynaklardan bilgi toplamaları sağlanır **(KB2.6)**. Toplanan bilgilerin doğruluğu öğretmen rehberliğinde değerlendirilir **(OB1)**. Öğrencilerden doğruluğunu değerlendirdiği bilgilerden yola çıkarak kendi uyku döngüsünün nasıl işlediği, uyku hijyeninin uyku kalitesi üzerindeki etkileri, egzersiz yapmanın uyku düzenine katkıları ve uyku düzeninin fiziksel ve zihinsel sağlık üzerindeki etkileri gibi konular üzerinde çıkarımlarda bulunmaları beklenir **(E3.10, KB2.10)**. Öğrencilerden uyku döngüsü, uyku hijyeni ve uyku düzeninin sağlık üzerindeki etkileriyle ilgili öğrendiklerini, süreç boyunca sordukları ve yanıtladıkları soruları, ayrıca edindikleri bilgilerin doğruluğunu nasıl değerlendirdiklerini içeren bireysel bir öğrenme günlüğü oluşturmaları istenir **(D16.3)**. Öğrenme günlüğü, bütüncül dereceli puanlama anahtarıyla değerlendirilebilir.

SBTK.2.3

Sınıfa su, meyve suyu, sandviç gibi paketli yiyecek ve içecekler getirilir; bu gıda maddelerinin etiketleri incelenip etiketlerdeki ortak ve farklı içerikler belirlenir. Öğrencilerden etiketlerde yer alan karbohidrat, yağ, protein, vitamin, mineral, su gibi temel besin maddeleriyle ilgili araştırma yaparak bilgi toplamaları istenir **(E3.4, KB2.6)**. Topladıkları bilgilerden yola çıkarak temel besin maddelerinin insan sağlığı için önemini ve sağlıklı beslenmeyle ilişkisini ifade etmeleri istenir **(D13.1)**. Bu süreçte yeme bozukluklarının türleri, nedenleri, risk faktörleri, kalori ve enerji dengesi, Beden kütle indeksi (BKİ) ve obezite kavramları arasında mantıksal ilişkiler ortaya koymaları beklenir **(OB1)**.

Öğrencilerden kilo kontrolü ve sağlıklı yaşam için beslenme önerileri ile ilgili fikirlerini söylemeleri istenir **(SDB2.1)**. Beden kütle indeksini hesaplayıp yorumlamaları, kendilerine kısa ve uzun vadeli hedefler belirlemeleri beklenir. Besinlerin işlevlerini dikkate alarak öğrencilerden menüler hazırlamaları, kısa ve uzun vadeli hedefler için uygun adımlar atmaları istenir **(E1.4)**. Bu menüleri hazırlama aşamasında öğrencilerden günlük ihtiyaç duyulan besin öğelerini göz önünde bulundurarak dengeli bir beslenme planı oluşturmaları ve hazırladıkları menüleri uygulayarak kısa ve uzun vadeli hedeflere ulaşmaları beklenir. Oluşturdukları beslenme planı, bütüncül dereceli puanlama anahtarıyla değerlendirilebilir. Dereceli puanlama anahtarındaki değerlendirme basamaklarında "vitamin ve mineral dengesi, makro besin (karbohidrat, protein, yağ), çeşitlilik ve besin kaynakları" gibi ölçütlere yer verilebilir.

SBTK.2.4

Öğretmen tarafından heterojen gruplar oluşturulur. Gruplara gıda güvenliği, gıda kaynaklı hastalıklar, gıda alerjileri ve intoleransları ile gıda katkı maddeleri konularına ilişkin farklı örnek olaylar verilir. Gruplardan bu örnek olayları analiz ederek gıda hijyenine uyulmaması, uygun saklama koşullarının sağlanmaması ve katkı maddelerinin bilinçsizce kullanılması gibi gıda güvenliği ihlallerini ve bu ihlallerin yol açabileceği olumsuz sonuçları belirlemeleri istenir **(E3.6)**. Öğrencilerden belirledikleri problemlerin oluşma nedenlerini grup arkadaşlarıyla tartışarak özetlemeleri beklenir **(SDB2.2, KB2.3)**.

Öğrencilerden problemin çözümüne yönelik mevcut bilgilerine dayanarak tahminde bulunmaları istenir **(KB2.12)**. Öğrencilerden gıda kaynaklı hastalıkları önlemek için alınabilecek önlemleri sıralamaları, alerjenler ve katkı maddelerinin güvenli tüketimi konusunda öneriler geliştirmeleri, gıda hijyen kurallarının ihmal edilmesi durumunda karşılaşılabilecek sağlık sorunları ile ilgili akıl yürütmeleri beklenir. Öğrenciler tarafından örnek olaylarda bulunan problemlerin çözümüne ilişkin değerlendirmeler yapılır **(D13.1)**. Performans görevi olarak öğrencilerden gıda kaynaklı hastalıkların sebeplerini ve bu hastalıkları önlemek için etkili çözümler geliştirebilecekleri bir rapor hazırlamaları istenebilir. Performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Fiziksel aktivite seviyesini (PAL) hesaplayarak kendi yaş ve yaşam tarzına uygun fiziksel aktivite programı oluşturmaları istenebilir. Öğrencilere uykunun hem bilişsel gelişimde hem de sağlıkta etkin bir rol oynadığına dair bilişsel sinir bilim perspektifinde araştırma görevi verilebilir. Çevrim içi anket programlarını kullanarak beslenme okur yazarlıklarını belirlemelerine yönelik anket uygulama görevi verilebilir. Öğrencilerden tarımda kullanılan kimyasalların gıda güvenliği üzerindeki etkilerini araştırmaları ve çevresel sürdürülebilirlik ile sağlık arasında ilişki kurmaları istenebilir.

Destekleme Öğrencilere uyku, uyku hijyeni ve uyku döngüsü ile ilgili temel bilgiler verilebilir. Sağlıklı beslenme alışkanlıkları, ağırlık yönetimi farkındalığı ve doğru yeme davranışlarının yaşam boyu sürdürülebilmesi ile ilgili içerikler, video ve görsel araçlarla desteklenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. TEMA: ERGENLİK VE SOSYAL YAŞAM

Bu temada ergenlik, stres yönetimi ve bağımlılıklar ele alınacaktır. Tema sonunda öğrencilerin bu konularla ilgili gerekli bilgi, beceri ve değerleri kazanmaları amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 5

**ALAN
BECERİLERİ** -

**KAVRAMSAL
BECERİLER** KB2.4. Çözümleme, KB3.2. Problem Çözme, KB3.3. Eleştirel Düşünme

EĞİLİMLER E3.1. Muhakeme, E3.6. Analitiklik, E3.7. Sistematiçlik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB1.3. Kendine Uyarılama (Öz Yansıtma), SDB2.1. İletişim

Değerler D13. Sağlıklı Yaşam, D14. Saygı

Okuryazarlık Becerileri OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Psikoloji

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.3. Özetleme, KB2.12. Mevcut Bilgiye/Veriye Dayalı Tahmin Etme, KB2.10. Çıkarım Yapma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

SBTK.3.1. Ergenlik döneminde gerçekleşen fiziksel ve sosyal-duygusal değişimleri çözümlenebilme

- Ergenlik döneminde gerçekleşen fiziksel ve sosyal-duygusal değişimleri belirler.
- Ergenlik döneminde gerçekleşen fiziksel ve sosyal-duygusal değişimler arasındaki ilişkileri belirler.

SBTK.3.2. Stres ve stres kaynaklarına ilişkin problem çözebilme

- Stres ve stres kaynaklarına ilişkin problemleri yapılandırır.
- Stres ve stres kaynaklarına ilişkin problemleri özetler.
- Stres ve stres kaynaklarına ilişkin problemlerin çözümüne yönelik mevcut bilgiye dayalı tahminde bulunur.
- Stres ve stres kaynaklarına ilişkin problemlerin çözümüne yönelik önermeler üzerinden akıl yürütür.
- Stres ve stres kaynaklarına ilişkin problemlerin çözümüne yönelik değerlendirmede bulunur.

SBTK.3.3. Bağımlılığın birey, aile ve toplum üzerindeki etkilerine yönelik eleştirel düşünme

- Bağımlılığın birey, aile ve toplum üzerindeki etkilerini sorgular.
- Bağımlılığın birey, aile ve toplum üzerindeki etkileri hakkında akıl yürütür.
- Bağımlılığın birey, aile ve toplum üzerindeki etkilerine yönelik akıl yürüterek ulaştığı çıkarımları yansıtır.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Ergenlik
Stres Yönetimi
Bağımlılıklar

Anahtar Kavramlar

akran zorbalığı, siber zorbalık, stres kaynakları, teknolojik stres, stres yönetimi, kimyasal bağımlılıklar, davranışsal bağımlılıklar

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; ilişki diyagramı, çalışma kâğıdı, açık uçlu sorular, rapor, sunu, performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı, bütüncül dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden bağımlılık ve bağımlılığın birey, aile ve toplum üzerindeki olumsuz etkilerini ile bu etkilerin önlenmesine yönelik çözüm önerilerini içeren bir rapor ya da sunu hazırlamaları istenebilir. Bu performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Dereceli puanlama anahtarında 'içerik doğruluğu, kaynak kullanımı, dil ve anlatım, özgünlük' gibi ölçütlere yer verilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin çocukluktan ergenliğe geçişte oluşan bedensel ve ruhsal değişimleri; iletişim kavramını; alkol, tütün, sosyal medya bağımlılığını öğrendikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilere “Çocukluktan ergenliğe geçişte oluşan bedensel ve ruhsal değişimler neler olabilir?”, “Bir arkadaşının moralinin bozuk olduğunu fark ettiğinde ne yaparsın?”, “Ekip çalışmasında bir sorun yaşanıyor, nasıl bir çözüm önerirsin?”, “Bağımlılık hangi fiziksel, duygusal ve sosyal sorunlara yol açabilir?”, “Sosyal medya bağımlılığının günlük yaşama etkileri neler olabilir?” gibi sorular sorulabilir.

Köprü Kurma Ergenlik dönemindeki bireyler için ilgili bakanlıkların sunduğu gençlik merkezleri, spor-sanat kulüpleri ve gönüllülük programlarından örnekler verilebilir. Bu programların olumlu tutum geliştirmeye etkisi tartışılabilir.

Öğrenme-öğretme Uygulamaları

SBTK.3.1

Öğrencilere ergenlik döneminde yaşanan fiziksel ve sosyal-duygusal değişimleri anlamalarına yönelik bir değişim kontrol listesi verilir. Öğrencilerin kendilerinde fark ettikleri değişimleri bu listeye kaydetmeleri ve bu değişimleri belirlemeleri istenir. Öğrencilerden “Fiziksel değişimler sosyal ve duygusal değişimleri nasıl etkileyebilir?”, “Duygu durumu değişimleri arkadaş ilişkilerini nasıl etkileyebilir?”, “Ergenlikte yaşanan değişimlerle sağlıklı yaşam alışkanlıkları arasında nasıl bir ilişki vardır?” gibi sorular sorularak fiziksel ve sosyal-duygusal değişimler arasında ilişki kurmaları beklenir (**SDB1.1**). Bu ilişkiler göz önünde bulundurularak değişimlerin neler olduğunu içeren ilişki diyagramı oluşturulur. Bu süreçte empati, ben dili, etkin dinleme ve beden dili gibi kavramlardan hareketle iletişimin günlük yaşamdaki rolü, akran zorbalığı ve siber zorbalığa karşı sağlıklı sınır koyma ve güvenli iletişim yöntemleri ile engellilik, göçmenlik, yoksulluk, çalışan gençler, tek ebeveynli aileye sahip gençler ve korunma altındaki gençlere yönelik farklılıklara saygı konuları üzerinde durulabilir. (**E3.7**). Oluşturulan diyagram, bütüncül dereceli puanlama anahtarıyla değerlendirilebilir.

SBTK.3.2

Öğrencilere stresin fiziksel ve zihinsel sağlık üzerindeki etkileri, kaynağına göre farklı stres türleri, stres yönetiminde kullanılan teknikler gibi konulara ilişkin farklı örnek olaylar verilir. Öğrencilerden verilen örnek olayları analiz ederek stresin kaynağını ve birey üzerindeki etkilerini belirlemeleri istenir. Bu süreçte sınav kaygısı, bu kaygıyla başa çıkmada öğrencilerin yararlanabileceği psikososyal destek hizmetleri ve dijital çağın getirdiği teknolojik stres, dijital tükenmişlik, siber yorgunluk, nomofobi, FOMO [Fear of missing out/fir of mising aut (günceli kaçırma korkusu)] gibi stres kaynaklarına değinilebilir. Stresin kontrol altına alınmadığında hangi fiziksel ve psikolojik problemlere yol açabileceği tartışılır. Öğrencilerin tartışma sırasında birbirlerinin fikirlerine saygılı olması beklenir (**D14.1**). Öğrencilerden, stresin bireysel ve çevresel kaynaklarını belirleyip problemi yapılandırma; ardından belirledikleri problemlerin oluşma nedenlerini tartışarak özetlemeleri beklenir (**SDB2.1, KB2.3**).

Öğrencilerden problemin çözümüne yönelik mevcut bilgilerine dayanarak tahminde bulunmaları beklenir (**KB2.12**). Bu aşamada öğrencilerden stresin birey üzerindeki etkilerini sıralamaları, stresin uzun vadede sağlık üzerindeki olası zararlarını tespit etmeleri, stresi yönetmek için etkili ve bilimsel temelli yöntemler belirlemeleri, günlük yaşamda stresle başa çıkmak için uygulanabilecek stratejilere ilişkin önermeler oluşturmaları beklenir. Öğrencilerden oluşturdukları önermelerden yola çıkarak probleme yönelik akıl yürütmeleri ve problemlerin çözümüne ilişkin değerlendirmeler yapmaları istenir. Öğrencilerden kendi günlük yaşamlarında stresle nasıl baş ettiklerini gözden geçirmeleri, stresin fiziksel ve zihinsel sağlıklarına olan etkilerini fark etmeleri ve bu etkileri en aza indirmek için hangi önlemleri alabileceklerini ifade etmeleri istenir. Bu süreçte öğrencilerin kendi deneyimlerini analiz etmeleri beklenir (**E3.6, SDB1.3**). Stresle başa çıkma yöntemlerini içeren öz değerlendirme formunu doldurarak kendilerini değerlendirmeleri istenir.

Çalışma kâğıdı aracılığıyla öğrencilere stres kaynaklarının neler olduğu ve stresin fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimde sağlığa etkilerini ifade edebilecekleri açık uçlu sorular sorulabilir. Öğrencilerin cevapları, bütüncül dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

SBTK.3.3.

Öğrencilere; kimyasal bağımlılıklar (alkol, tütün ve madde) ve davranışsal bağımlılıklar (sosyal medya, genel ağ, kumar, dijital bağımlılık; kısa video izlenmesinin dikkat ve sinir sistemi üzerindeki olumsuz etkileri, çevrim içi oyunlardaki ödüllerin bağımlılık seviyesini artırması) konularını içeren sunu, belgesel, video veya animasyon izletilir. **(OB4)**. Sokratik sorgulama tekniği kullanılarak öğrencilerden izledikleri içerik bağlamında bağımlılığı ve bağımlılığın birey, aile ve toplum üzerindeki etkilerini sorgulamaları beklenir **(E3.1)**. Öğrencilerden, izledikleri içerikten hareketle bağımlılığın birey, aile ve toplum üzerindeki olumsuz etkileri ile bu etkilerin olası çözüm yolları hakkında akıl yürütmeleri ve bu akıl yürütmeden hareketle çıkarım yapmaları beklenir. **(D13.3, KB2.10)**. Bu süreçte bağımlılıklar ile mücadele eden resmî kurumlardan bahsedilebilir. Öğrencilere bağımlılık ve bağımlılığın birey, aile ve toplum üzerindeki olumsuz etkileri ile bu etkilerin olası çözüm yollarına ilişkin akıl yürütmelerinden hareketle ulaştıkları çıkarımları yansıtan bir rapor ya da sunu hazırlamaları konusunda performans görevi verilebilir. Bu performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarıyla değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

- Zenginleştirme** Öğrencilerden ergenlik dönemindeki bedensel ve ruhsal değişimleri araştırarak bu değişimlerle sağlıklı başa çıkma yöntemlerini içeren dijital sunu hazırlamaları istenebilir. Genel ağ kullanımının sosyal kaygı ve akran ilişkileri açısından incelenmesine yönelik araştırma raporu istenebilir.
- Destekleme** Ergenlik döneminde meydana gelen hormonal değişiklikler ve biyolojik süreçler ile ilgili basit ve anlaşılır görseller, videolar ve bilgi görselleri kullanılabilir. Stres yönetimi ve zorluklarla mücadele etme konusunda eğitsel film veya belgeseller izletilebilir. Öğrenciler tarafından etkili iletişimin unsurları konusunda basit düzeyde zihin haritası hazırlanabilir. Bağımlılık ve bağımlılık türleri konusunda dijital kaynaklardan belgesel veya eğitsel film izletilebilir. Bu öğrenme-öğretme uygulamalarında işitme engelli öğrenciler için alt yazılı görsel araçlara, görme engelli öğrenciler için ise daha çok işitsel araçlara yer verilebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. TEMA: HAYAT KURTARAN BİLGİLER

Bu temada ilk yardım, sağlık ve güvenli yaşamla ilgili konular ele alınacaktır. Tema sonunda öğrencilerin bu konulara ilişkin gerekli bilgi, beceri ve değerleri kazanmaları amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 6

**ALAN
BECERİLERİ** BEOSAB10.

Güvenli Ortam Oluşturma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** KB2.15. Yansıtma

EĞİLİMLER E2.2. Sorumluluk

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB1.3. Kendine Uyarılama (Öz Yansıtma), SDB2.2. İş Birliği

Değerler D20. Yardımseverlik, D13.Sağlıklı Yaşam, D9. Merhamet

Okuryazarlık Becerileri OB4. Görsel Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.5. Sınıflandırma, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.17. Değerlendirme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

SBTK.4.1.İlk yardım bilgilerine dair deneyimleri yansıtabilme

- İlk yardım bilgilerine dair deneyimleri gözden geçirir.
- İlk yardım bilgilerine dair deneyimlerden hareketle çıkarımlar yapar.
- İlk yardım bilgilerine yönelik çıkarımları değerlendirir.

SBTK.4.2.Sağlıklı ve güvenli yaşam için güvenli ortam oluşturabilme.

- Çevresindeki tehlikeleri ve riskleri belirler.
- Belirlediği tehlike ve risklere yönelik uygun koruyucu ve kontrol tedbirleri alır.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

İlk Yardım

Sağlıklı ve Güvenli Yaşam

Anahtar Kavramlar

yapay solunum, CPR (kardiyopulmoner resüsitasyon), iş sağlığı ve güvenliği

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; açık uçlu sorular, afiş/broşür, performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden ilk yardım konusundaki bilgilerini, deneyimlerini ve bu alanda karşılaştıkları olaylara verdikleri tepkileri analiz etmeleri ve elde ettikleri bilgileri yazılı veya görsel materyallerle destekleyerek sunmaları istenebilir. Çalışmada ilk yardımın tanımı ve önemi, kişisel ilk yardım deneyimleri, temel ilk yardım, ilk yardım uygulamaları, ilk yardım bilgilerini geliştirme yolları gibi konulara yer verilebilir. Performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Dereceli puanlama anahtarında "ilk yardım bilgilerinin doğruluğu ve kapsamı, kişisel deneyim, tepki analizi, sunumun biçimi ve materyal kullanımı, eleştirel düşünme ve yorumlama ve özgünlük" gibi ölçütlere yer verilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin hafif yaralanmalarda uygulanacak ilk yardım basamaklarını bildikleri, gerekli durumlarda 112 Acil Çağrı Merkezini aramaları gerektiğinin farkında oldukları ve günlük yaşamda alınması gereken güvenlik önlemlerine ilişkin temel becerileri edindikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

112 Acil Çağrı Merkezinin gereksiz yere meşgul edilmesinin ne gibi sonuçlar doğurabileceği üzerine tartışmaları istenebilir, Ayrıca öğrencilere günlük yaşamda alınması gereken temel güvenlik önlemleriyle ilgili sorular sorulabilir.

Köprü Kurma

İlk yardım eğitiminin okul ve toplum yaşamındaki önemi vurgulanabilir. Öğrencilerden ilk yardım ve günlük yaşamda alınması gereken güvenlik önlemlerine ilişkin örnekler vermeleri beklenebilir.

Öğrenme-öğretme Uygulamaları

SBTK.4.1

Öğrencilere temel ilk yardım ve güvenlik konularını içeren eğitim videolarından kesitler izletilir, animasyonlar veya fotoğraflar paylaşılır. Öğrencilerden gördükleri veya izledikleri içeriklerden yola çıkarak temel ilk yardım kavramlarını tanımlamaları ve kendi deneyimleriyle ilişkilendirmeleri beklenir (**OB4**). Daha önce ilk yardım gerektiren bir olay yaşayıp yaşamadıkları, bu durumda nasıl bir tepki verdikleri ve mevcut bilgilerini nasıl kullandıkları hakkında düşünmeleri sağlanır (**SDB1.3**).

Öğrenciler, öğretmen rehberliğinde heterojen gruplara ayrılır ve her gruba farklı acil durum senaryoları (boğulma, yanık, kesik, kırık, zehirlenme gibi) sunulur (**SDB2.2**).

Öğrencilerden ilk yardım bilgilerine yönelik kendi deneyimlerinden hareketle bu senaryolarda nasıl bir müdahale yapılarak yardım edilmesi gerektiğine dair çıkarım yapmaları istenir (**D20.4, D9.3, KB2.10**). İlk yardım teknikleri, simülasyon yöntemiyle öğrencilere uygulanır ve öğrencilerden daha önce yaşadıkları ya da gözlemledikleri olaylarla bu müdahaleleri karşılaştırmaları istenir.

Öğrencilerden ilk yardım bilgilerine yönelik ulaştıkları çıkarımları analiz ederek doğru ve yanlış müdahaleleri ayırt etmeye yönelik değerlendirme yapmaları istenir (**KB2.17**). Bu süreçte temel yaşam desteğinde OED cihazının kullanım basamakları tanıtılır, maket üzerinde veya simülasyon yöntemiyle CPR ve yapay solunum gibi uygulamalar gerçekleştirilir, öğrencilerin doğru uygulamalar yapıp yapmadıkları kontrol listesi kullanılarak tespit edilir. Öğrencilerden ilk yardım bilgilerini günlük hayatlarında nasıl kullanabilecekleri konusunda öneriler geliştirmeleri ve acil durumlara müdahale konusunda kendilerini değerlendirerek eksik yönlerini belirlemeleri beklenir (**SDB1.1**). Öğrencilerden anafilaksi, epileptik nöbet, hipoglisemi, astım atağı ve zehirlenmeler gibi okul ortamında karşılaşılabilecek acil durumlara yönelik temel farkındalık çalışmaları yapmaları istenebilir. Öğrencilere ilk yardımla ilgili deneyimlerini yansıtabilecekleri ve sunabilecekleri bir performans görevi verilebilir. Performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

SBTK.4.2

Öğrencilerin çevrelerinde karşılaşılabileceği tehlike ve riskleri içeren animasyon, video veya sunu izlemeleri sağlanır. Öğrencilerden izledikleri içerikten yola çıkarak ıslak zemin, dağınık kablo, kimyasal madde, uygunsuz şekilde yük kaldırma, yetersiz aydınlatma, yangın ve yüksekten düşme gibi durumlarda tehlike ve riskleri belirlemeleri ve risk türlerini (fiziksel, kimyasal, ergonomik, biyolojik) sınıflandırmaları istenir (**KB2.5**). Bu süreçte risk kontrol tedbirlerine değinilir. Öğrenciler, öğretmen rehberliğinde heterojen gruplara ayrılır. Gruplardan belirledikleri ve sınıflandırdıkları tehlike ve riskleri, risk kontrol tedbirleriyle ilişkilendirerek tehlikeyi kaynağında yok etme, tehlike kaynağını ikame etme (değiştirme), mühendislik çözümleri, idari kontroller ve gerekli durumlarda kişisel koruyucu donanım kullanımı gibi temel prensipleri göz önünde bulundurarak hangi kontrol tedbirlerinin neden daha uygun olduğuna ilişkin önceliklendirilmiş bir "Tehlike ve Risk - Kontrol Tedbir" listesi geliştirmeleri beklenir.

Oluşturulan listelerin uygulanacak tedbir ve gerekçelerin doğruluğu öğretmen rehberliğinde değerlendirilir. Gruplardan sorumluluk alarak her bir tehlike, risk ve tedbirlere yönelik farkındalık afiş/broşürü hazırlayarak okul panosunda sergilemeleri istenebilir (**D13.4, SDB2.2, E2.2**). Hazırlanan afiş/broşür bütüncül dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Süreç öğrencilerin çevrelerindeki tehlikeleri tanımalarına, risk analizi yapmalarına ve güvenli davranış geliştirmelerine katkı sağlayarak iş risk kontrol tedbirleri ile ilgili farkındalığının erken yaşta gelişmesine destek olur.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerin acil durumlar karşısında doğru ve hızlı müdahale becerilerini geliştirmek amacıyla sanal simülasyonlar veya artırılmış gerçeklik (AR) uygulamaları kullanılabilir. Öğrencilerden sağlıklı ve güvenli yaşam için farkındalık oluşturacak bir proje hazırlamaları istenebilir.

Destekleme Öğrencilere ilk yardım uygulamaları ile ilgili videolar izletilebilir. Öğrencilerden tehlike, risk, önleyici tedbir ve koruyucu donanım ilişkisini gösteren kavram haritası hazırlamaları istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALAR Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

5. TEMA: GÜVENLİ ULAŞIM VE TRAFİK BİLİNCİ

Bu temada trafik kültürü, trafikte güvenlik, yaya, yolcu ve sürücü olarak uyulması gereken kurallar, trafik ve çevre içeriği ele alınacaktır. Tema sonunda öğrencilerin bu konularla ilgili gerekli bilgi, beceri ve değerleri kazanmaları amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 9

**ALAN
BECERİLERİ** -

**KAVRAMSAL
BECERİLER** KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.8. Sorgulama, KB2.16.1. Tümevarımsal Akıl Yürütme, KB3.3. Eleştirel Düşünme

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.1. Empati, E2.2. Sorumluluk, E3.3. Yaratıcılık, E3.4. Gerçeği Arama, E3.7. Sistematiçlik, E3.8. Soru Sorma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.3. Kendine Uyarılama (Öz Yansıtma), SDB2.1. İletişim, SDB2.2 İş Birliğı, SDB2.3. Sosyal Farkındalık, SDB3.2. Esneklik

Değerler D5. Duyarlılık, D14. Saygı, D16. Sorumluluk, D18. Temizlik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB7. Veri Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.18. Tartışma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

SBTK.5.1. Trafikteki tutum ve davranışlarda etkili iletişimin toplum üzerindeki etkisine yönelik eleştirel düşünebilme

- Trafikteki tutum ve davranışlarda etkili iletişim durumlarını sorgular.
- Trafikteki tutum ve davranışlarda etkili iletişimin toplum üzerindeki etkileri hakkında akıl yürütür.
- Trafikteki tutum ve davranışlarda etkili iletişimin toplum üzerindeki etkileri hakkında akıl yürütmeye ulaştığı çıkarımları davranışlarına yansıtır.

SBTK.5.2. Trafik güvenliği bilincinin insan hayatına etkilerini sorgulayabilme

- Trafik güvenliği bilincinin insan hayatına etkilerini kendi ifadeleri ile tanımlar.
- Trafik güvenliği bilincinin insan hayatına etkileri ile ilgili sorular sorar.
- Trafik güvenliği bilincinin insan hayatına etkileri ile ilgili bilgi toplar.
- Trafik güvenliği bilincinin insan hayatına etkileriyle ilgili topladığı bilgilerin doğruluğunu değerlendirir.
- Trafik güvenliği bilincinin insan hayatına etkileriyle ilgili topladığı bilgiler üzerinden çıkarım yapar.

SBTK.5.3. Yaya güvenliği ile ilgili bilgi toplayabilme

- Yaya güvenliği ile ilgili bilgilere ulaşmak için kullanacağı araçları belirler.
- Belirlediği araçları kullanarak yaya güvenliği hakkındaki bilgileri bulur.
- Yaya güvenliği ile ilgili ulaşılan bilgileri doğrular.
- Yaya güvenliği ile ilgili ulaşılan bilgileri kaydeder.

SBTK.5.4. Yolcu güvenliği ile ilgili bilgi toplayabilme

- Yolcu güvenliği ile ilgili bilgilere ulaşmak için kullanacağı araçları belirler.
- Belirlediği araçları kullanarak yolcu güvenliği hakkındaki bilgileri bulur.
- Yolcu güvenliği ile ilgili ulaşılan bilgileri doğrular.
- Yolcu güvenliği ile ilgili ulaşılan bilgileri kaydeder.

SBTK.5.5. Sürücü güvenliği ile ilgili bilgi toplayabilme

- Sürücü güvenliği ile ilgili bilgiye ulaşmak için kullanacağı araçları belirler.
- Belirlediği araçları kullanarak sürücü güvenliği hakkındaki bilgileri bulur.
- Sürücü güvenliği ile ilgili ulaşılan bilgileri doğrular.
- Sürücü güvenliği ile ilgili ulaşılan bilgileri kaydeder.

SBTK.5.6. Trafiğin çevre üzerindeki etkileri ile ilgili tümevarımsal akıl yürütebilme

- Trafiğin çevre üzerindeki etkileri ile ilgili gözlem yapar.
- Trafiğin çevre üzerindeki etkileri ile ilgili örüntüler bulur.
- Trafiğin çevre üzerindeki etkileri ile ilgili genellemeler yapar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Trafik Kültürü

Trafik Güvenliği

Yaya Güvenliği

Yolcu Güvenliği

Sürücü Güvenliği

Trafik ve Çevre

Anahtar Kavramlar

trafikte etkili iletişim, mikromobilité, trafik yoğunluğu, hava kirliliği, gürültü kirliliği

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; poster, broşür, rapor, zihin haritası, açık uçlu sorular, vaka analizi, grup değerlendirme formu, performans görevi, bütüncül dereceli puanlama anahtarı, analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden sürücü güvenliği ile ilgili bilgilerin yer aldığı bir broşür hazırlamaları istenebilir. Performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarıyla değerlendirilebilir. Dereceli puanlama anahtarında "İçerik doğruluğu, hedef kitleye uygunluk, özgünlük, görsel tasarım ve düzen" gibi ölçütlere yer verilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin trafikteki tutum ve davranışlarda etkili iletişim, trafik güvenliği bilinci; yaya, yolcu ve sürücü güvenliği, toplu taşıma araçlarını kullanırken uyulması gereken temel kurallar ve trafiğin çevre üzerindeki etkileri konularında temel bilgilerinin olduğu kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilere "Trafikte güvenliğin sağlanması için kullanılan güvenlik ekipmanları nelerdir?", "Yayaların trafik kurallarına uyararak güvenli bir şekilde hareket etmeleri neden önemlidir?", "Bir otobüste veya arabada yolcu olarak emniyet kemeri takmak neden önemlidir?", "Toplu taşıma araçlarını kullanırken uyulması gereken kurallar nelerdir?" gibi sorular sorulabilir.

Köprü Kurma

Yayaların bireysel olarak yaptığı davranışların oluşturduğu risklerle farklı ulaşım türlerinde yolcu güvenliğini sağlamak amacıyla geliştirilen yasal ve teknolojik önlemler arasında anlamlı bir ilişki kurulabilir.

Öğrenme-öğretme

Uygulamaları

SBTK.5.1

Öğrencilere trafikte beden dilini doğru kullanma ve sözlü iletişim gibi iletişim becerilerinin yanı sıra hoşgörü, sabretme, empati, nezaket, saygı ve anlayışın önemi vurgulanır. Ayrıca trafikte etkili iletişim eksikliğinin neden olduğu durumlar vurgulanır ve bu konuyla ilgili trafik güvenliği kapsamında hazırlanan kısa videolar izletilir (**OB4**). Öğrencilerden sosyal farkındalıklarını geliştirmek amacıyla videolardaki olumlu ve olumsuz iletişim durumlarını sorgulayarak nezaket kurallarına uygun bir şekilde ifade etmeleri istenir (**SDB2.3, D14.1**).

Öğrencilere izledikleri kısa video ve günlük yaşamlarında trafikte gözlemledikleri tutum ve davranışlardan yola çıkılarak olumlu ya da olumsuz iletişim örneklerinin topluma etkileri hakkında "Trafikte etkili iletişim neden önemlidir?" ve "Etkili iletişim, güvenlik ve huzur için nasıl bir katkı sağlar?" gibi sorular sorularak tartışmaları beklenir (**SDB2.1**). Öğrencilerden trafikteki tutum ve davranışlarda etkili iletişimin topluma etkileri hakkında akıl yürütmeleri istenir (**D5.1**).

Öğrencilerden akıl yürütme yoluyla ulaştıkları çıkarımlardan hareketle bir hafta boyunca diğer yol kullanıcılarıyla saygı, empati ve anlayış çerçevesinde iletişim kurmaya özen göstermeleri istenir (**E2.1**). Trafikte etkili iletişimin oluşturduğu güvenli ve uyumlu ortamı fark etmeleri ve bu anlayışı kendi davranışlarına yansıtılmaları beklenir. Öğrencilerin sabırlı, nezaketli ve saygılı bir şekilde hareket etmeleri ve çevrelerine olumlu örnek olmaları teşvik edilir. (**SDB1.3, D14.1**) Öğrencilerin bu deneyimlerini yansıtıcı günlüğe yazarak yaya geçitlerinde sürücülerle karşılıklı saygı ve anlayışa dayalı iletişim kurma, trafik kurallarına uyma ve sorumluluk bilinciyle hareket etme yoluyla hem bireysel hem de toplumsal güvenliğin artırılmasına yönelik olumlu tutum ve alışkanlıklar geliştirmeleri beklenir (**SDB2.1, D16.2**).

Hazırlanan yansıtıcı günlük bütüncül dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

SBTK.5.2

Öğrencilerin trafik güvenliği bilincinin insan hayatına katkılarını ele alan bir video veya sunu izlemeleri sağlanır (**OB4**). Bu materyalde emniyet kemeri, kask, can yeleği gibi ekipmanların kazalardaki hayat kurtarıcı etkisinden söz edilebilir. Videodan ve sunudan hareketle öğrencilerden trafik güvenliği bilincini kendi ifadeleri ile tanımlamaları ve bu bilincin insan hayatına katkılarını belirlemeleri istenir (**E3.3**).

Öğrencilerden trafik güvenliği bilincinin insan hayatına katkılarını anlamaları amacıyla konuyla ilgili sorular hazırlayarak soru sormaları istenir (**E3.8**). Öğrencilerin sordukları sorular sınıf ortamında tartışılarak konunun farklı yönleri ele alınır (**SDB2.1, KB2.18**). Bu süreçte trafikte karşılaşılabilecek acil durumlarda hangi kurum ve kuruluşlara başvurulması gerektiğine değinilebilir.

Öğrencilerden trafik güvenliği bilincinin insan hayatına katkılarını destekleyen verileri ve gerçek hayat örneklerini araştırarak bilgi toplamaları istenir. Bu süreçte öğrenciler, güvenilir kaynaklardan yararlanma hususunda teşvik edilir.

Öğrencilerden topladıkları bilgilerin doğruluğunu güvenilir kaynaklardan karşılaştırarak değerlendirmeleri istenir. Elde edilen bilgilerden hareketle trafik güvenliği bilincinin insan hayatına katkıları konusunda çıkarım yapmaları sağlanır (**KB2.10**). Öğrencilerden bu çıkarımlarını içeren trafik güvenliği posterini hazırlaması istenebilir. Hazırlanan poster analitik dereceli puanlama ile değerlendirilebilir.

SBTK.5.3

Öğrencilere “Yaya olarak uyulması gereken kurallar nelerdir?” sorusu sorularak merak duymaları ve kendi bilgi ihtiyaçlarını fark etmeleri sağlanır (**E1.1**). Öğrenciler öğretmen rehberliğinde gruplara ayrılır. Gruplardan yaya güvenliği ile ilgili bilgiye ulaşmak için kullanabilecekleri araçları belirlemeleri istenir (**SDB2.2**). Bu süreçte yaya geçidi ve kaldırım kullanmamak, kaldırımda yürürken telefonla ilgilenmek ya da kulaklık kullanımı nedeniyle çevreden gelen uyarı ve işaretleri duyamamak gibi durumların oluşturabileceği olası riskler üzerinde durulabilir.

Grupların belirledikleri araçları kullanarak yaya olarak uyulması gereken kurallar hakkında bilgileri bulmaları istenir (**E3.4**). Bu süreçte öğrenciler, sorumluluk alarak araştırmalarını planlı, düzenli, zamanında ve eksiksiz bir şekilde yürütmeleri hususunda teşvik edilir (**D16.3**). Öğrencilerden güvenli yaya geçişleri, trafik ışıklarının kullanımı, yayaların dikkat etmesi gereken trafik levhaları gibi konularda bilgi toplaması beklenir.

Gruplardan yaya olarak uyulması gereken kurallar hakkında ulaştıkları bilgileri öğretmen gözetiminde güvenilir kaynaklardan doğrulamaları istenir. Öğrencilere güvenilir bilgi kaynaklarının nasıl seçileceği ve bilgilerin nasıl doğrulanacağı konusunda rehberlik edilir. Öğrencilerden doğruluğunu teyit ettikleri bilgileri kaydetmeleri istenir. Gruplardan ulaştıkları bilgilerden yola çıkarak sistematik şekilde yaya güvenliği ile ilgili bir rapor hazırlaması istenir (**E3.7, OB1**). Hazırlanan rapor, bütüncül puanlama anahtarları ile değerlendirilebilir. Süreçte grup değerlendirme formu da kullanılarak değerlendirilmede çeşitlilik sağlanabilir.

SBTK.5.4

Öğrencilere “Güvenli yolculukta (kara, hava, deniz) yolcu olarak uyulması gereken kurallar nelerdir?” gibi merak uyandıran sorularla öğrencilerin kendi bilgi ihtiyaçlarını fark etmeleri sağlanır (**E1.1**). Öğrencilerden yolcu güvenliği ile ilgili bilgiye ulaşmak için kullanabilecekleri araçları belirlemeleri istenir.

Öğrencilerden belirledikleri araçları kullanarak kara, hava, deniz yolu taşıtlarında uyulması gereken kurallar konusunda doğruya ulaşmak için kararlılıkla hareket etmeleri ve bilgi toplamaları istenir (**E3.4**). Bu süreçte öğrenciler, sorumluluk alarak araştırmalarının zamanında ve eksiksiz bir şekilde yürütülmesi hususunda teşvik edilir (**D16.3**).

Öğrencilerin yolcu olarak uyulması gereken kurallar hakkında ulaştıkları bilgileri öğretmen gözetiminde güvenilir kaynaklardan doğrulamaları istenir **(E3.4)**. Öğretmen, güvenilir bilgi kaynaklarının nasıl seçileceği ve bilgilerin nasıl doğrulanacağı konusunda öğrencilere rehberlik eder. Doğruluğunu teyit ettikleri bilgileri düzenleyen öğrenciler bu bilgileri kaydeder. Öğrencilerden ulaştıkları bilgilerden yola çıkarak yolcu güvenliği ile ilgili sistematik bir şekilde zihin haritası hazırlaması istenir **(E3.7, OB1)**. Hazırlanan zihin haritası, bütüncül puanlama anahtarları ile değerlendirilebilir.

SBTK.5.5

Öğrencilerin “Bisiklet, elektrikli skuter, motosiklet gibi araçları kullanırken hangi güvenlik kurallarına uyulmalıdır?” gibi sorularla merak duymaları ve kendi bilgi ihtiyaçlarını fark etmeleri sağlanır **(E1.1)**. Öğrencilerden yaşına uygun araçları (bisiklet, elektrikli skuter, motosiklet) kullanırken uyulması gereken kurallar ile ilgili bilgiye ulaşmak için kullanabilecekleri araçları belirlemesi istenir.

Öğrenciler belirledikleri araçları kullanarak bisiklet, elektrikli skuter, motosiklet gibi araçları kullanırken uyulması gereken güvenlik kuralları hakkında bilgilere ulaşır. Bu süreçte öğrencilerin, sorumluluk almaları sağlanarak araştırmalarını zamanında ve eksiksiz bir şekilde yürütmeleri istenir **(D16.3)**.

Öğrencilerin yaşına uygun araçları (bisiklet, elektrikli skuter, motosiklet) kullanırken uyulması gereken kurallar hakkında ulaştıkları bilgileri öğretmen gözetiminde güvenilir kaynaklardan doğrulamaları istenir **(E3.4)**. Öğretmen, güvenilir bilgi kaynaklarının nasıl seçileceği ve bilgilerin nasıl doğrulanacağı konusunda öğrencilere rehberlik eder. Öğrencilerden doğruluğunu teyit ettikleri bilgileri kaydetmeleri beklenir. Öğrencilere ulaştıkları bilgilerden yola çıkarak sistematik şekilde sürücü güvenliği ile ilgili bir broşür hazırlama performans görevi verilir **(E3.7, OB1)**. Hazırlanan performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

SBTK.5.6

Mikromobilite projesine dikkat çekilir. Öğrencilerden okul çevresinde veya yaşadıkları bölgede trafiğin çevresel etkilerini gözlemlenmesi istenir. Bu süreçte elektrikli skuter, bisiklet, motosiklet gibi araçları kullanmanın çevre temizliği ve sürdürülebilirlik açısından önemi üzerinde durulur **(D18.3)**. Öğrencilerden hava kirliliği (egzoz dumanı), gürültü kirliliği (korna sesi, motor sesleri) ve trafik yoğunluğunun doğaya etkilerinin (yeşil alanların azalması) yer aldığı gözlem formunu sorumluluk bilinciyle doldurmaları istenir **(E2.2)**.

Öğrencilerden topladıkları gözlem verilerini kullanarak trafik yoğunluğunun hava kirliliğine, gürültü seviyesine ve doğaya etkisine ilişkin örüntüler bulması ve bu örüntülere dayanarak genel sonuçlar çıkarması istenir **(D5.2, OB7)**. Öğrencilerin hava kirliliği, gürültü kirliliği ve trafik yoğunluğunun doğaya etkileri konusunda ulaştıkları genellemelerden yola çıkarak trafiğin çevresel etkilerini azaltmak için özgün çözüm önerileri geliştirmesi beklenir **(SDB3.2, E3.3, D18.3)**. Öğrenciler yaşadıkları şehir, ülke ve dünya genelindeki trafik sorunlarını inceleyerek çevresel etkileri analiz edebilecekleri vaka analizi çalışması yapmaları konusunda teşvik edilir. Yapılan çalışma bütüncül dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden trafikteki tutum ve davranışlarda etkili iletişim üzerine bir sosyal sorumluluk projesi ya da gece yaya geçitlerinin yaya geçişi sırasında aydınlatılmasına yönelik bir proje tasarımları istenebilir. Öğrenciler tarafından “Trafikte Güvenli Yaya Olmak” temasıyla web 3.0 araçları kullanılarak bilgilendirici ve dikkat çekici posterler tasarlanabilir. Sensör teknolojilerinin trafik güvenliğindeki uygulama alanları ile ilgili araştırma yapımları istenebilir. Öğrencilere yaya ve araç trafiğinin yoğun olduğu yerlerde trafik ışıklarının yanma sürelerini ayarlayan yapay zekâ uygulamaları ile ilgili proje verilebilir. Öğrencilerden yaya ve araç trafiğinin yoğun olduğu yerlerde elektrik üreten mekanizmalar ile ilgili alan yazını taraması yaparak broşür hazırlamaları istenebilir.

Destekleme Trafikteki iletişimi olumsuz yönde etkileyen tutum ve davranışlar ile bunların topluma etkileri hakkında bilgiler verilebilir. Öğrencilere trafikteki tutum ve davranışlarla ilgili kamu spotları izletilebilir. Gerçek yaşamdan örnek olaylar verilerek emniyet kemeri takmanın, kask kullanmanın veya can yeleği giymenin ne kadar basit ve yaşamsal öneme sahip davranışlar oldukları kavratılabilir. Öğrencilerden okul çevresindeki yaya geçitlerini ve trafik ışıklarını gözlemlmeleri istenir, sınıf ortamında burada uyulması gereken kurallarla ilgili duygu ve düşüncelerini paylaşmaları için ortam oluşturulur. Öğrencilerle yaya olarak uyulması gereken kurallar ve güvenli yolculukta yolcu olarak uyulması gereken kurallarla ilgili “Yaya ve Yolcu Olarak Sorumluluklarım” adlı kartın hazırlanması sağlanır. Bu kartta öğrencilerin güvenli yaya geçitleri, trafik ışıklarının kullanımı, emniyet kemeri takma, kask takma ve can yeleği kullanma gibi konuların yer almasına dikkat edilir. Öğrencilere trafik yoğunluğunun doğaya etkilerini gösteren eğitsel film veya belgeseller izletilebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

